

HOKEJOVÉ PŘÍBĚHY

WAYNE GRETZKY

a KIRSTIE McLELLAN DAY

99: Hokejové příběhy

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.bizbooks.cz
www.albatrosmedia.cz

Bizbooks®

Wayne Gretzky, Kirstie McLellan Day

99: Hokejové příběhy – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

99

HOKEJOVÉ PŘÍBĚHY

WAYNE GRETZKY

a KIRSTIE McLELLAN DAY

99: Hokejové příběhy

Wayne Gretzky, Kirstie McLellan Day

Překlad: Hana Ježková

Obálka: Stephen Brayda

Jazyková korektura: Pavlína Zelníčková

Odpovědná redaktorka: Petra Kryštofová

Technický redaktor: Jiří Matoušek

Authorized translation from the English language edition 99: Stories of the Game.

Copyright © 2016 by Wayne Gretzky

NHL and NHL team marks are the property of the NHL and its teams. © NHL 2016.

Used with permission. All rights reserved.

© meunierd / Shutterstock.com

Translation © Hana Ježková, 2017

Objednávky knih:

www.albatrosmedia.cz

eshop@albatrosmedia.cz

bezplatná linka 800 555 513

ISBN tištěné verze 978-80-265-0661-4

ISBN e-knihy 978-80-265-0677-5 (1. zveřejnění, 2017)

Cena uvedená výrobcem představuje nezávaznou doporučenou spotřebitelskou cenu.

Informace o knihách z nakladatelství BizBooks:

www.bizbooks.cz

www.facebook.com/NakladatelstviBizBooks

www.twitter.com/BizBooks_knihy

Vydalo nakladatelství BizBooks v Brně roku 2017 ve společnosti Albatros Media a. s.

se sídlem Na Pankráci 30, Praha 4. Číslo publikace 25441.

© Albatros Media a. s., 2017. Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

1. vydání

 ALBATROS MEDIA a.s.

*Věnováno všem hokejovým
rodičům a prarodičům,
obzvláště těm mým*

OBSAH

Prolog 7

Kapitola první PRVNÍ HOKEJOVÁ HVĚZDA 15

Kapitola druhá NA ZAČÁTKU 29

Kapitola třetí TEX'S RANGERS A LEAFS 35

Kapitola čtvrtá BRUINS 43

Kapitola pátá HAWKS 49

Kapitola šestá WINGS 55

Kapitola sedmá ORIGINAL SIX 63

Kapitola osmá STANLEY CUP 71

Kapitola devátá VÉZINA 79

Kapitola desátá LADY BYNGOVÁ 83

Kapitola jedenáctá PRVNÍ ALL-STAR GAME 91

Kapitola dvanáctá Z JEHO OČÍ SRŠELY BLESKY 97

Kapitola třináctá ZAPOMENUTÝ ZÁZRAK 111

Kapitola čtrnáctá NEJVĚTŠÍ ZE VŠECH 117

Kapitola patnáctá WILLIE O'REE 131

Kapitola šestnáctá ZŮSTAŇ NEZLOMNÝ 137

Kapitola sedmnáctá DRUHÁ ŠESTKA 147

Kapitola osmnáctá ČERNÁ, BÍLÁ A STRÍBRNÁ 151

Kapitola devatenáctá ST. LOUIS BLUES 165

<i>Kapitola dvacátá</i>	MINNESOTA NORTH STARS	175
<i>Kapitola dvacátá první</i>	OAKLAND SEALS	187
<i>Kapitola dvacátá druhá</i>	PITTSBURGH PENGUINS	197
<i>Kapitola dvacátá třetí</i>	PHILADELPHIA FLYERS	203
<i>Kapitola dvacátá čtvrtá</i>	SVĚTOVÁ HOKEJOVÁ ASOCIACE	215
<i>Kapitola dvacátá pátá</i>	SÉRIE STOLETÍ	239
<i>Kapitola dvacátá šestá</i>	UPROSTŘED ZÁZRAKU	253
<i>Kapitola dvacátá sedmá</i>	KANADSKÝ POHÁR 1984	263
<i>Kapitola dvacátá osmá</i>	KANADSKÝ POHÁR 1987	271
<i>Kapitola dvacátá devátá</i>	KANADSKÝ POHÁR 1991	283
<i>Kapitola třicátá</i>	OLYMPIJSKÉ HRY 1998	293
<i>Kapitola třicátá první</i>	VÍTĚZNÁ KULTURA	307
<i>Kapitola třicátá druhá</i>	HOKEJ NA OSTROVĚ	331
<i>Kapitola třicátá třetí</i>	JEN DOBŘÍ UMÍRAJÍ MLADÍ	341
<i>Kapitola třicátá čtvrtá</i>	POSLEDNÍ DYNASTIE	353
<i>Kapitola třicátá pátá</i>	VČERA, DNES A ZÍTRA	371
<i>Kapitola třicátá šestá</i>	„HRAJU PROSTĚ RÁD“	381
	<i>Poděkování</i>	385
	<i>Použité fotografie</i>	388
	<i>Rejstřík</i>	392

PROLOG

Za devětadevadesát let se toho může hodně změnit. Když se podívám, jak se dnešní svět liší od toho, ve kterém vyrůstali naši prarodiče, přijde mi, že aniž bychom si toho všimli, změnilo se za tu dobu všechno, co se tehdy zdálo neměnné.

Některé věci se ale skutečně nemění. Pravděpodobně ty ze všeho nejpodstatnější. Pro mě je jednou z nich hokej. Tuhle hru jsem vždycky miloval. Mám rád ty staré příběhy i osobnosti, které hokej dělají tak skvělým. Mám také rád jeho rychlost, eleganci i obrovské sportovní úsilí. Za každou skvělou akci ale stojí muž, který od dětství snil o tom, že tuhle parádu předvede právě on. Má svůj vlastní příběh a nechal se inspirovat příběhem někoho před ním.

Jednou z nejúžasnějších věcí, které jako nováček v NHL stoprocentně zažijete, je, že se v šatně posadíte vedle někoho, koho jste jako malí bezmezně obdivovali, a možná si s ním dokonce zahrajete v jedné lajně. Pro mě byl tím mužem Gordie Howe – myslím, že to je všeobecně známá věc. V lize neexistuje hráč, který by, když

se během svého prvního dne rozhlédl kolem sebe, nezjistil, že před ním stojí muž, jímž chtěl vždycky být.

Proto jsou pro mě příběhy, které jsem dal dohromady, tak důležité. Není to jen seznam událostí, jež se v hokeji během uplynulých devětadevadesáti let staly. Jsou to příběhy, které zajišťují hokejový koloběh. Zachycují, o čem tahle hra skutečně je.

Pořád se mluví o tom, jak se hokej změnil od zlatého věku „Original Six“, přes drsné a divoké sedmdesátky, „rybníkářské“ osmdesátky plné gólových přestřelek, devadesátky, které sázely především na nepropustnou defenzivu, a tak dále a tak dále. Bavíme se o tom, jak se změnil způsob koučování, příprava nebo brankářský styl. Probíráme, jak jsou teď hráči mnohem větší a silnější. A tohle všechno je bezesporu pravda. Nic z toho ale neznamená, že by se změnil samotný hokej.

Když se dnes podíváme na staré fotografie hráčů z prvních ligových let, na jejich dozadu ulíznuté vlasy a vlněné svetry, snadno zapomeneme, že i oni byli něčími hrdiny. Přesně těmi ale byli. Stejně jako jsou Pavel Dacjuk nebo Steve Stamkos idoly některých dnešních dětí. Hrávali stejnou hru, se stejným nadšením a stejným způsobem uchvacovali fanoušky.

Tihle chlapíci z černobílých fotografií nebo starých zrnitých záběrů se ani trochu nelišili od těch, které v NHL vidáme dnes. Jasně že teď jsou všichni hráči v průměru vyšší. Ale vyšší nikdy neznamenalo lepší. Kdybyste mezi nejproduktivnějšími hráči ligy chtěli najít nějakého hokejistu menšího vzrůstu, rozhodně byste se nemuseli nijak extra namáhat. A jasně že je hokej dnes rychlejší, než byl kdykoli předtím. Ale rychlejší neznamená lepší. Nebo alespoň ne doslovně. Vždycky tu byli Guyové Lafleurové, Glennové Andersonové nebo Alexové Ovečkinové, kteří vás dokázali svou ryzí rychlostí naprosto zničit. Můžu vám ale vyjmenovat hned několik hráčů, kteří

sice nebyli tak dobrými bruslaři, přesto nastříleli mnohem víc gólů než kdokoli ze jmenované trojice.

Co se houževnatosti týče, jak se dozvíte v následujících kapitolách, některé z věcí, které se děly před těmi devětadevadesáti lety, by donutily Broad Street Bullies* červenat se. Hokej je rychlý, drsný a tvrdý. Ale ani to, že budete rychlejší, drsnější a tvrdší, z vás nutně lepší hráče neudělá. Byl jsem v týmu, který dokázal vyhrát zápas proti soupeři, v jehož kabině seděli mnohem talentovanější hráči, než jsme byli my. Takové věci se stávají. Některé týmy sice vypadají skvěle na papíře, ale na ledě prostě nefungují. I na téhle straně jsem samozřejmě stál.

Děje se to zčásti proto, že nikdo úplně přesně neví, co dělá hokej hokejem. Není to jen o pravidlech. Ta se mění. Není to o výstroji. Všichni víme, že ta je dnes úplně jiná. (Ale člověka pobaví představa Bobbyho Hulla, jak napřáhne ke golfáku s jednou z těch kompozitek, které používá Shea Weber, nebo superrychlého démona Howieho Morenze, jak se prohání v ultralehkých bauerkách, které nosí Taylor Hall.) Hokej dělá tou nejúžasnější hrou něco úplně jiného. Něco, na co se nedá jen tak ukázat prstem. Trenéři a generální manažeři by byli neporazitelní, kdyby přesně věděli, co kromě pouhého seznamu jmen na papíře tvoří tým. I taková jména jako Scotty Bowman nebo Pat Quinn zažila své prohry. Pravdou je, že skutečná hodnota není zachycena ve statistikách. Je ukryta v příbězích.

Myslím, že část tajemství, co dělá tuhle hru tak skvělou, můžeme nalézt u předchůdce dnešní NHL – u první profesionální ligy, která byla založena, ze všech míst na celém světě, v severním

* Přezdívka Philadelphia Flyers v 70. letech. Pozn. red.

Michiganu, ve městě jménem Houghton. Opravdu je tomu tak. Ač je hokej odjakživa považován za kanadský sport, první profesionální liga vznikla ve Spojených státech – i když ji založil Kanadan, zubař Jack Gibson.

Gibson býval skvělým hokejistou, jenže poté, co jeho tým vyhrál nižší provinční ligu a každý z hráčů převzal od starosty ontarijského města Berlína, dnešního Kitcheneru, desetidolarovou zlatou minci, dostal od jedné z nejsilnějších a nejvlivnějších hokejových organizací v zemi – od Ontario Hockey Association (OHA) – doživotní zákaz. Bylo to totiž považováno za prohřešek proti duchu amatérismu. Pokud by tedy Gibson býval ještě někdy chtěl hrát hokej, rozhodně to nemohlo být v Kanadě.

Když dokončil zubařskou školu, přestěhoval se Gibson do Houghtonu, dělnického města plného horníků těžících měď, kteří na hokeji milovali právě jeho tvrdost. Lidé Houghton pro jeho dlouhé a kruté zimy nazývali „americkou Kanadou“. Jednoho dne si mladý reportér všiml v čekárně Gibsonovy ordinace pořadače s několika starými články zachycujícími zubařovu hokejovou kariéru. Následně se pár místním obchodníkům podařilo Gibsona přesvědčit, aby se stal kapitánem profesionálního týmu – Portage Lakes. Také další města v okolí Houghtonu postavila své hokejové týmy, které pak v sezoně 1904/05 společně vytvořily International Hockey League (IHL). I když OHA zakázala kanadským klubům, aby IHL hrály, tým ze Sault Ste. Marie to stejně udělal. A hra začala.

Postavit se Portage Lakes rozhodně nemohla být sranda. Hrál se sedm na sedm, šedesát minut s desetiminutovou přestávkou v poločase. Střídalo se pouze v případě, že byl někdo knokautován. Sekání nebylo považováno za sekání. Tedy pokud jste nezasáhli soupeře nad kolena. Brankáři směli chytat pouze vestoje, což pro ně možná bylo dobře, protože na hlavách neměli masky. V první

sezoně Lakes v 25 utkáních nastříleli soupeřům 258 gólů, tedy více než deset za zápas, a inkasovali pouze 49.

V roce 1904 vyzval Gibsonův tým jak vítěze Stanley Cupu z roku 1902, elitní tým Montrealu AAA – Little Men of Iron, tak Ottawa Silver Seven, kteří Pohár vyhráli v letech 1903 a 1904. Oba týmy odmítly. Ve stejném roce ale došlo v bojích o Stanley Cup mezi Ottawou a Montreal Wanderers k neshodám mezi majiteli klubů kvůli zápasu, který skončil remízou, a Wanderers z play-off odstoupili. Téhle příležitosti se chopil John Gibson a vyzval Wanderers k dvojzápasovému „mistrovství světa“. Ani si neškrtli. V březnu roku 1904 rozstřílelo malé hrdé hornické městečko na severu Michiganu Montreal Wanderers 8:4 a 9:2.

Někteří z těch nejlepších kanadských hokejistů hráli ve Spojených státech, protože tam oficiálně pobírali plat. Samozřejmě že někteří hráči byli tajně upláćeni, aby zůstali v Kanadě, ale až teprve od roku 1906 směli v Eastern Canada Amateur Hockey Association hrát profesionálové, což otevřelo profesionálnímu hokeji dveře. V tomtéž roce tak Lakes přišli o svého brankáře Rileyho Herna, který přestoupil do Montreal Wanderers. Později s nimi vyhrál tři Stanley Cupy. Do IHL přicházelo stále méně a méně kanadských hráčů, soutěž začala strádat a nakonec v důsledku nedostatku talentů zanikla. V roce 1909 se Jack Gibson sbalil a přestěhoval svou ordinaci do Calgary.

Přestože IHL neměla dlouhého trvání, dokázala přesně postihnout, co je na hokeji tak kouzelného. Dala dohromady bandu chlapů, které zajímalo, jak si povedou v porovnání s těmi nejlepšími možnými soupeři. Skutečnost, že byla pravidla ohledně profesionalismu poměrně brzy po jejím vzniku změněna, byla jasným znamením toho, že se IHL vydala na správnou cestu. Přece jen to, že si

necháváte za hraní hokeje platit, neznamená, že ho máte rádi méně. Vlastně jej díky tomu můžete milovat ještě víc.

Portage Lakes se hrozně moc snažili najít novou výzvu. Museli zaklepat na spoustu dveří, aby prokázali, že jsou nejlepší na světě. Dnes vede na vrchol hokejového světa pouze jediná cesta a ta je považována za jednu nejstrastiplnějších cest k vrcholu ve všech velkých sportech – čítá osmadvacet zápasů odehraných s extrémním nasazením. Ve finále Stanley Cupu 2013 nastoupil Patrice Bergeron se zlomeným žebrem, vykloubeným ramenem, natrženým svalem a propíchnutou plící, a to i přesto, že mu nikdo nezaplatil, aby v tomto stavu hrál. Po posledním zápase se pak postavil do řady, aby si potřásl rukou s těmi, kdo mu všechnu tu bolest způsobili.

Připomnělo mi to charakter úplně prvních profesionálních hráčů. Oni tu hru nemilovali proto, že byli profesionály, ale stali se profesionály proto, že tu hru milovali. To je to, co dělá hokej výjimečným. A nedokážu si představit, že by se to někdy změnilo.

Nemyslím si, že bych se nějak extra lišil od toho malého chlapce, jímž jsem býval. Chlapce, který byl naprosto fascinován příběhy všech těch odhodlaných mužů z malých měst, již si podmanili svět a otiskli do něj svou stopu. A nemyslím si ani, že bych se byl tehdy lišil od nějakého jiného dítěte, které bydlelo ve stejné ulici nebo na druhé straně města. Všichni milujeme příběhy a všichni jsme se jimi nechali utvářet.

V tomto roce slaví liga devětadevadesát let od svého založení. A pro mě je 99 mimořádným číslem. Nejen proto, že jsem je nosil na dresu. Také proto, že kdosi přede mnou nosil 9. Když jsem byl malý, nechtěl jsem nic jiného než být jako Gordie Howe. On to měl stejně. Vzhlížel k hráčům, kteří tu byli před ním, a vím, že stejně to měli i ti, kteří přišli po mně. Bez oněch příběhů bych nikdy nemohl být tím hráčem, jakým jsem byl, a NHL by se nikdy nestala tou

ligou, jakou je teď. Loni v červnu jsme všichni stanuli tváří v tvář tomu, co hokejová historie znamená, protože tehdy byl dopsán jeden z největších hokejových příběhů. Poté co nás navždy opustil Gordie Howe, se lidé po celém světě zastavili, aby si znovu uvědomili, jak důležitý pro ně byl. Zúčastnil jsem se posledního rozloučení a potkal jsem tam lidi, kteří kvůli němu přiletěli z Ruska, z Finska, nebo dokonce z Francie. Gordie Howe hrával tuhle hru dávno předtím, než se z ní stal mezinárodní sport, ale tam, v Joe Louis Areně v Detroitu, jsem na vlastní oči viděl, že jeho odkaz bude žít všude, kde se hokej hraje.

Nemyslím, že by se někdy v budoucnu objevil někdo, kdo by byl lepším vyslancem této hry, nebo někdo, kdo by lépe vystihoval přezdívku Mr. Hockey. Gordie měl v sobě všechno to, proč hokej milujeme a proč mu tolik fandíme. Naše milovaná hra je vznešená, ale tvrdá, plná nezlomné odvahy a obrovské pokory. Právě takovou je ve své nejčistší podobě, za všech okolností. A přesně takový byl i Gordie. Na pohřbu se sešli lidé, kteří byli pyšní na jizvy, které jim udělal, ale také spousta dalších, s jejich vlastními příběhy o neskonale laskavosti, jíž Mr. Hockey oplýval.

Tou nejlepším vzpomínkou, kterou mám na Gordieho Howea já, je naše úplně první setkání. Byl jsem tehdy ještě dítě a on byl mnohem větší, než jsem si vůbec dokázal představit. Vyprávěl jsem o tom pak všem svým přátelům a vyprávím to i dnes. Je to, jako když sledujete bandu kluků, jak hrají na ulici hokej nebo se snaží napodobit nájezdy, které viděli v sobotu večer. Příběhy jsou pro hokej stejně důležité jako led a puk.

Představte si, že byste byli hokejovým fanouškem, který nikdy neslyšel o jménech, jako jsou, řekněme, Mario Lemieux nebo Bobby Orr, Jean Béliveau nebo Bobby Hull. Trochu by to zavánělo tím, že o téhle hře vlastně vůbec nic nevíte. Musíme jim být vděční za to,

jak tuhle hru změnili. A stejné zásluhy mají i ti, kteří přišli před nimi. Ti, kteří hráli hokej před devětadevadesáti lety.

Tato kniha je poděkováním lidem, kteří položili základy hokeje, ať už jsou to Gibson, nebo bratři Patrickové, také Howiemu Morenzovi, první hokejové hvězdě, všem dalším hvězdným hráčům z celého světa, kteří tuhle ligu rozzářili ještě víc, a samozřejmě i těm ze třetích a čtvrtých lajn, protože i oni sehráli svou klíčovou roli.

KAPITOLA PRVNÍ

PRVNÍ HOKEJOVÁ HVĚZDA

Když mi bylo čtrnáct nebo patnáct, vyrazil jsem do Toronta do Canadian National Exhibition Stadium, zaplatil dolar, koukl na zápas Blue Jays a poté se procházel Hokejovou síní slávy a dlouhé hodiny zíral na všechny ty věci. Moji přátelé se ptávali: „Zase jedeš do Síně slávy?“

Já odpovídal: „Jo.“

A oni na to: „Vždyť je tam totéž co minulý týden.“

Právě v tom to bylo. Díval jsem se na hokejku Howieho Morenze a říkal si: „Jak s tímhle mohl nastřílet tolik gólů?“ Byla tak rovná a těžká! U některých starých hokejek se dal dokonce najít hřebík, kterým byla čepel přichycena k shaftu. Jako dítě jsem vůbec nedokázal pochopit, že se všechno tolik lišilo od výstroje, kterou jsem používal já.

V době, kdy jsem nastupoval v NHL, jsem hrával s těmi nejlepšími hokejkami, které byly k dostání. Když se na ně podívají dnešní děti, musejí se divit, jak jsme s takovým krámem mohli vůbec hrát. Koukněte se na to takhle: kdybyste vzali jakoukoli dnešní

brankářskou hokejku, byla by moje tehdejší dřevěná titanka dvakrát tak těžká.

V mojí éře jsme já a Mike Bossy byli dvěma hráči s nejtvrďšími a nejtěžšími hokejkami v celé lize. Ve skutečnosti jsme oba dva hráli poměrně dlouhou dobu s prakticky stejnými holemi. Možná jsme ani jeden neměli tu nejtvrďší ránu, ale rozhodně jsme oba přesně věděli, kam puk poletí. Fanoušci si určitě budou pamatovat způsob, jakým dokázali Bossy nebo Guy Lafleur z rychlého protiútku v plné rychlosti napřáhnout ke golfáku. Já to dělával stejně. S takhle neohebnou hokejkou jste se prostě museli napřáhnout, abyste vůbec mohli tvrdě vystřelit.

S dnešními měkkými holemi potřebují hráči k rychlé střele mnohem méně času. Z vlastní zkušenosti můžu říct, že k nejpodstatnější změně došlo mezi lety 1987 a 1997, a to proto, že na pořádný nápráh na golfák nebylo tolik prostoru. Jedním z prvních hráčů, kteří začali střílet zápěstím, aby nachytali brankáře na švestkách, byl Mark Messier. Pamatuji si, jak tenhle kousek Owen Nolan provedl při All-Star Game v roce 1977 Dominiku Haškovi – i když ten se rozhodně nesnažil brankáře nachytat. Ve skutečnosti dopředu ukázal do rohu, do kterého měl v úmyslu zamířit, a přesto Haška překonal. Ale tak to velcí silní hráči mají. V dnešní době všichni používají měkké hole a naznačení, aby brankáře zmátli, a ten tak špatně přečetl úhel. Třeba takový Phil Kessel používá hokejku skoro jako luk. Dneska už uvidíte golfák prakticky jen v situacích, kdy má obránce čas pořádně napřáhnout na modré. A není žádným překvapením, že nejtvrďší rány dokážou vystřelit hráči s nejtvrďšími holemi. Třeba takový Shea Weber, Zdeno Chára nebo Brent Burns používají hokejky, které by většina ostatních nedokázala ani ohnout.

V roce 1989 za mnou přišel můj dobrý kamarád Jim Easton a řekl mi: „Wayne, vyrobili jsme perfektní hokejku přesně pro tebe!

Určitě si ji zamiluješ. Podařilo se nám vytvořit kousek s naprosto stejnou flexí, jakou máš rád, ale váží jenom třetinu.“ Byla to hliníková hůl složená ze dvou kusů. Opravdu jsem ji miloval. Byla pořád dost tvrdá, takže puk při golfáku z čepele vystřelil jako z děla, ale byla tak lehoučká, že veškerá její váha spočívala v čepeli, takže jste lépe cítili puk.

Říkal jsem si: „Tak fajn. To nezní špatně.“ Protože věřte nebo ne, jako dítě jsem používal jenom lehkou hůl. Otec mi vždycky říkal: „Musíš hrát s lehkou hokejkou.“

Svou dřevěnou hokejku jsem si zakulacoval, takže vypadala spíš jako lakrosová hůl. Dělával to i Paul Coffey. Bylo mnohem snazší ji popustit v ruce a také to bylo mnohem pohodlnější. Easton mi vyrobil hokejku, která měla potřebnou tvrdost a zakulacenou násadu, ale byla mnohem lehčí. Když jsem ji poprvé použil, pomyslel jsem si: „Bomba! Kde jsi byla celý můj život?“

V L.A. mi balil hokejky kustod Peter Millar. Spousta lidí si špunt vytváří z izolačky, ale já měl radši špunty předvyrobené. Každá hokejka byla datována. Takže jestli si myslíte, že vlastníte některou z mých hraných holí, podívejte se na její konec, bude tam fixou napsané datum. Od té doby jsem tedy začal používat hliníkové eastonky složené ze dvou částí. Peter vždycky nejdřív obalil čepel, nahřál ji, zastrčil do násady, nasadil špunt a napsal datum.

Tehdy používalo hliníkové hole ze dvou kusů jen pár hráčů, takže když jsem začal hrát s eastonkou, změnil se i hokej, protože mě spousta hráčů následovala. Nikdy jsem nepoužíval jednolitě kompozitky, na které tolik spoléhají dnešní hokejisté. Kdybyste jim dneska ukázali tehdejší hliníkovou hůl, podívali by se na ni a zeptali se: „Co to sakra je?“ Nevyčítám jim to, protože naprosto stejným způsobem jsem se já jako dítě díval na hokejky Howieho Morenze.

S amozřejmě že Howie Morenz tu byl dávno přede mnou. Byl tu dávno před Gordiem Howem. Vlastně když do ligy vlétl Maurice Richard, byl to právě Morenz, ke komu jej fanoušci přirovnávali. Ale i když jsem ho nikdy neviděl hrát, při pohledu na jeho hokejku jsem si dokázal živě představit, jak hokej v jeho době vypadal. Snadno jsem si představoval, jak by byl puk cítit na čepeli takhle těžké hokejky. Hole, které tehdy hráči používali, byly mnohem kratší, takže mi bylo jasné, že museli hrát s rukama blíž u sebe. S takhle krátkou hokejkou byste měli puk jako na provázku a střela zápěstím, když opustila čepel, byla pro brankáře těžko čitelná. Museli jste ale držet hlavu nahoře.

Jen pohled na tyhle staré hole dokáže probudit dětskou představivost. Nakukuje přes okno do Síně slávy jsem úplně viděl, jak se tehdy hokej hrál. Musela to být neuvěřitelně těžká, ale zároveň elegantní hra založená na kontrole puku a chytře a spontánně se rodících příležitostech. Právě takhle hrával hokej Howie Morenz.

Canadian Press nechal v roce 1950 hlasovat sportovní novináře z celé země a ti zvolili Morenze nejlepším hokejistou první poloviny století. Protože ho tak málo z nás vidělo hrát, není jednoduché pochopit, jak velký to byl úspěch. Ale podívejte se na to takhle: dejte dohromady jména, která by se vyskytovala na kterémkoli seznamu nejlepších hráčů druhé poloviny století. Howe, Richard, Hull, Orr, Lafleur, Lemieux. Pokud byste chtěli být nejlepším hráčem druhé poloviny století, museli byste být lepší než tihle všichni. Každý, kdo byl nejlepším hráčem první poloviny, patří do téhle ligy.

Morenz byl bezpochyby první superstar NHL. Kamkoli přijel, bylo vyprodáno. Pro spoustu nových fanoušků byl zosobněním hokeje. Lépe než kdokoli před ním definoval hokej svou rychlostí a ladností pro nové příznivce a redefinoval jej pro ty, kteří tuhle hru milovali už předtím. Ukazoval, že ačkoli bude hokej vždycky týmovou hrou, opravdová jedinečnost dokáže zvednout lidi ze sedadel.

Howie Morenz byl nejmladším ze šesti dětí. Jako malý hrával hokej na Mill Pond, který byl součástí Thames River, jen pár bloků od svého domova v Mitchellu v Ontariu. Po škole si vždycky nazul své dvoudolarové kanady, které už před ním nosili jeho dva bratři, a vzal novou hokejku, kterou dostal k Vánocům. V té době byla nejpopulárnější ta od firmy Draper and Maynard Sporting Goods s červeným koncem. Byla vyrobena z jasanu a byla téměř skoro tak silná, jako by byla z oceli. Taková hokejka mohla vydržet roky.

Morenz hrával hokej na rybníku se svými bratry. Jeho kamarádi a rodina říkali, že jste ho vždycky mohli najít na ledě, s hokejkou v ruce. V kapse nosil kus uhlí, aby měl s čím střílet. Pálil pořád a pořád dokola. Někdy ale uhlí po jeho ráně přeskočilo kmen stromu, který používal jako brankáře, a musel bruslit tak rychle, jak to jen šlo, aby ho dohonil dřív, než odjelo příliš daleko. Jestli jste někdy bruslili na zamrzlém rybníku, pak dobře víte, že je led plný káminků, větviček, a dokonce větví. Přes Perth County navíc vede migrační stezka potáplic, což znamená, že při vrcholné fázi stěhování ptáků vám nad hlavou přelétlo více než milion kachen. Morenz se tak musel naučit rychle měnit směr, jinak hrozilo, že uklouzne na zamrzlém kachním trusu.

Vím, že dnes už si děti nehrají venku tak často jako dřív. Pro mě to ale vždycky bývalo součástí hokeje. S bruslením jsem začínal na řece Ninth, která tekla za dvorkem mých prarodičů, takže si trochu dokážu představit, jak se tenkrát Morenz cítil. Předtím než otec postavil na dvorku naše první kluziště, brával mě do parku v Brantfordu. A i v době, kdy už jsem hrával za Oilers, jsme s Kevinem Lowem, Martym McSorleym a Paulem Coffeyem občas, když jsme měli volno mezi sobotním a středečním zápasem, vzali hokejky a rukavice a šli si zahrát na rybník s dětmi, které si střílely s tenisákem.

Pamatuji si, že jsme nemohli mít brusle nabroušené tak jako do haly, protože na rybníku se nesměly zaříznout moc hluboko do ledu. Stejně jako Morenz, i my jsme museli dávat pozor na praskliny a naše střely musely mířit na branku. Jinak jsme totiž hledali míček nebo puk ve sněhu. Morenz byl stále lepší a lepší, až se propracoval do juniorky v OHA. Byl rychlý, ale nemyslel si, že je dost dobrý na to, aby hrál profesionálně. Na ledě býval výbušný a párkrát se popral, ale mimo led to byl pohodový člověk. Jeho rodina se později přestěhovala do Stratfordu. Morenz to tam miloval a rád trávil čas se svými kamarády. Když dodělal školu, hrál hokej jako amatér s týmem Grand Trunk Railway. V roce 1923, když bylo Morenzovi 20 let, byl jedním ze správních partnerů Montreal Canadiens Léo Dandurand.

Dandurand společně se svými přáteli Joem Cattarinichem, který byl jedním z prvních brankářů Canadiens, a obchodníkem Louisem Letourneauem vlastnili tým od roku 1921.

Koupili ho v aukci. Dandurand zavolał svému příteli Cecilu Hartovi, aby je zastupoval. Soupeřili s Mount Royal Arena Company a prezidentem NHL Frankem Calderem. Nabídka už byla na deseti tisících dolarech, když Hart zavolał Dandurandovi a ptal se, co má dělat. Dandurand odpověděl, ať pro to udělá všechno. Hart se tedy vrátil zpět do místnosti, navýšil nabídku na 11 tisíc dolarů a vyhrál. V té době to byla obrovská spousta peněz. Dělnický plat tehdy činil okolo pětapadesáti centů za hodinu, méně než čtyři dolary denně. Většině mužů by trvalo deset let, než by těch jedenáct tisícovek vydělali. Investice se ale vyplatila. První rok vydělali Canadiens 20 tisíc dolarů.

Dandurand, Cattarinich a Hart chtěli, aby se Morenz připojil ke Canadiens. Morenzův otec William a matka Rosina se narodili v Německu, které se potýkalo s příšernými následky první světové

války. Jejich příbuzní v rodné zemi měli těžké finanční problémy a potřebovali pomoc. Německá marka byla prakticky bezcenná, spadla na jednu triliontinu své původní hodnoty. Potřebovali jste jich celý trakař, abyste si mohli koupit bochník chleba. Morenzovi chyběly už jen dva roky k výučnímu listu, takže jeho otec chtěl, aby pokračoval a získal ho.

Dandurand nebral ne jako odpověď. Znovu zavolal Cecilu Hartovi a předal mu dva podepsané bílko šeky. Nařídil mu, aby se sešel s Morenzem a jeho otcem a přivedl chlapce do Montrealu. Hart Morenze podepsal 7. července 1923. Smlouva byla na tři roky za dva a půl tisíce ročně, s podpisovým bonusem osm set padesát dolarů.

Morenzovi a jeho otci ale záhy nastaly úplně jiné starosti. Morenzova matka zemřela a jemu nepřišlo vhodné opustit domov. Poslal Canadiens šek zpátky a vzkázal, že se místo toho rozhodl hrát OHA.

Léo Dandurand ale zařídil Morenzovi lístek na vlak a řekl novinářům, že ví, že amatéři tajně pobírají plat, a že Howieho zničí, jestli se pokusí z podepsané smlouvy vycouvat. Morenz za ním přijel. Byl ale nešťastný. Měl v očích slzy, když Dandurandovi oznamoval, že není dost velký a silný, aby hrál hokej profesionálně, a že stěhování do Montrealu mu zničí život. Jenže Dandurand byl neústupný. Nakonec, i když jen velmi neochotně, se nechala první hvězda NHL Canadiens přesvědčit.

Brankářem byl Georges Vézina, který se klubu upsal už o třináct let dříve. Měl nejnižší průměr obdržných branek na zápas v celé lize – 1,97. Ve čtyřadvaceti utkáních v té sezoně pustil jen čtyřicet osm gólů. Abyste si dokázali představit, jak skvělé tohle číslo je, porovnejte ho třeba s 2,28 obdržných gólů na zápas, což je průměr Henrika Lundqvista z Rangers za celou jeho kariéru v NHL.

Jonathan Quick z L.A. Kings má 2,27 a Carey Price, který je zřejmě nejlepším brankářem současnosti, se během své kariéry dostal na průměr 2,43. Jinak řečeno, Montreal měl v brance jednoho z nejlepších brankářů všech dob.

22. března 1924 nastoupili Canadiens v montrealské Mount Royal Areně k prvnímu zápasu finále Stanley Cupu, v sérii hrané na dvě vítězství, proti Calgary Tigers z Western Canada Hockey League.

Mount Royal Arena stála čtyři roky a kluziště bylo tvořeno přírodním ledem. Problém s přírodním ledem je ten, že musíte spoléhat na milosrdnost počasí. Tehdy v březnu bylo počasí v Montrealu tak teplé, že led tál. V roce 1990 jsme s Kings odehráli exhibiční zápasy v Miami a St. Petersburgu na podobné břečce a je to opravdu neskutečně těžké. Úplně vás bolí svaly na nohách z toho, jak se snažíte prodírat nánosy sněhu. Puk se neudrží naplocho. Samozřejmě že led je stejně špatný pro oba týmy, takže není důvod si stěžovat. Rozhodně ale nechcete, aby zápas rozhodl právě nekvalitní led.

Špatný led hraje proti hráčům jako Morenz, jejichž hra je založena na rychlosti a kontrole puku. Byl nováčkem a obránci ho naháněli stejně jako dneska Connora McDavida. I přesto nějakým záhadným způsobem dokázal zavézt puk od své branky až k soupeřově, přesně tím stylem, který ho proslavil. Tahle finálová série byla tak vzrušující, až inspirovala majitele řetězce obchodů s potravinami a velkého hokejového fanouška z Bostonu Charlese Adamse, aby koupil první bostonský tým v NHL – Boston Bruins. Ale o tom více později.

První zápas Calgary prohrálo 1:6. Led se však dostal do takového stavu, že se na něm nedalo hrát, takže se druhý zápas přesunul do haly Ottawa Auditorium, které mělo umělé kluziště.

Byl to tvrdý souboj. Každý tým, který prohraje vysokým rozdílem, se do dalšího utkání vrhne s ještě větší intenzitou, což často znamená také hru do těla. Skutečnými šampiony se stávají týmy, které na takovou hru mají odpověď.

Morenz se postaral o to, že byl poměr střel na branku po první třetině vyrovnaný, a zařídil Canadiens vedení 1:0. Tigers ale vrátili úder. Kapitán Calgary Herb Gardiner, který byl o 14 kilo těžší než Howie, si vyhlédl střelce prvního gólu ve středním pásmu a trefil ho loktem.

O šedesát devět let později jsem viděl Martyho McSorleyho stejným způsobem sestřelit Douga Gilmoura, když jsme v roce 1993 hráli semifinále Stanley Cupu proti Leafs. A změnit tak vývoj celé série.

Morenz slezl z ledu s rukou bezvládně se houpající podél těla a tržnou ranou na hlavě. Ještě než začala třetí třetina, byl už na cestě do nemocnice.

Na druhé straně montrealský bitkař Sprague Cleghorn v první třetině zasáhl hokejkou Bernieho Morrise z Calgary a poslal ho předčasně do kabiny. Morris dohrál zbytek zápasu s hlavou ovázanou obvazy. Během své kariéry Cleghorn upravil padesát hráčů takovým způsobem, že museli být odvezeni na nosítkách do nemocnice. O dva roky později byl Cleghorn vyměněn do nové vzniklých Boston Bruins, kde skončil jako mentor mladého obránce Eddieho Shorea.

Tigers na poslední čtyři minuty odvolali brankáře a zkoušeli to se šesti hráči v poli. Jenže Vézina byl ve vítězné náladě. Konečně skóre bylo 3:0 pro Canadiens.

Od okamžiku, kdy přišel do Montrealu, až do sezony 1932/33, Morenz vyhrál tři Stanley Cupy. Třikrát také získal Hartovu trofej pro nejužitečnějšího hráče ligy. Brankář New York Americans Roy

Worters mu přezdíval „ten hajzl sedm sedmdesát sedm“, protože když Howie rozjel útok, pohyboval se tak rychle, že to vypadlo, jako by měl na svetru tři sedmičky místo jedné.

NHL je mezi velkými sporty jedinečná v tom, že si hráči po náročných sériích play-off potřásají rukou. Howie Morenz pozvedl sportovního ducha ještě o úroveň výš. Po prohře přišel do kabiny vítězného týmu a se všemi si potřásl rukou. Byl to skvělý sportovec, ale prohry vnitřně těžce prožíval. Často se procházel po nocích ulicemi jen proto, aby vychladl. Ještě předtím, než vyšlo slunce, se tak mohl objevit před dveřmi některého ze svých spoluhráčů, aby s ním prodiskutoval, co bylo v zápase špatně.

Kdekoli hrál, byl výraznou postavou. Píchali do něj hokejkou, osekávali ho a bili. On se ale oklepal a oplácel jim stejně tvrdě. Tohle je ta druhá součást života hvězd. Vzpomeňte si na Paula Kariyu, jak se v roce 2003 odplazil z ledu poté, co ho přejel Scott Stevens, ale pak se vrátil a vyslal parádní projektil nad rameno Martina Broduera. Pokud měl v NHL hrát hráč jako Morenz, musel hrát tímhle způsobem.

Celý jeho útok hrál takhle. Jeho levé křídlo, Aurel „Little Giant“ Joliat, měřilo jen 170 centimetrů a vážilo jen 62 kilo, ale před nikým necouvlo. Joliat nastoupil za Habs v jejich úplně prvním zápase ve Foru po jeho otevření a dvěma góly se podílel na výhře 7:1 nad Torontem. Fanoušky naposledy oslnil v roce 1984, kdy párkrát zakroužil a vstřelil gól Jacquesi Planteovi. Bylo mu osmdesát tři let. Za Canadiens odehrál šestnáct sezon a stále je v historické tabulce střelců v pořadí druhým levým křídlem za Stevem Shuttem.

Joliat velmi často vyprávěl historku o Howiem Morenzovi. Ten v zápase proti Montreal Maroon vyrazil do útoku, když před ním zkřížili své hokejky obránci soupeře. Narazil do nich v plné rychlosti. Udělal ve vzduchu salto a dopadl přímo na hlavu. Po zápase

se ho spoluhráči ptali: „Chlapče, jsi v pořádku?“ Morenz odpověděl: „Nikdy v životě jsem se necítil líp.“

V roce 1937, když bylo Morenzovi pouhých třicet čtyři let, byl připraven odejít do hokejového důchodu. Rozhodl se, že dohraje sezonu a pak skončí. Na konci ledna, když do Fóra přijelo poslední Chicago, vedli Canadiens divizi. Mělo to být snadné vítězství.

Howie nosil malé brusle. Dělá to tak spousta hráčů. Třeba Paul Coffey byl nejlepším bruslařem mojí éry. Nosil speciálně upravené brusle, které byly o dvě velikosti menší než jeho boty. Nosíval si je k výrobci kůží, aby mu je na kotníku pro větší pevnost prošil extra stehy. Čím pevnější máte brusle, tím větší sílu dokážete přenést na nůž. Brzy to tak začala dělat spousta hráčů. Paul a já jsme si také nosívali nové brusle do horké lázně, aby povolily a přizpůsobily se našim chodidlům. Já jsem pak měl ještě další vychytávku a brusle jsem posílal svému nejlepšímu kamarádovi Johnu Mowatovi, který v té době hrál NCAA v Ohio. Měl stejně velkou nohu jako já a univerzitní hráči trénovali mnohem častěji než my v juniorce. John tedy v mých bruslích trénoval šest až osm týdnů a pak mi je poslal zpátky. Byly stále dost těsné. Podívejte se někdy na záběry, jak s Paulem nastupujeme v Edmontonu na rozbruslení – skoro ani nemůžeme chodit.

Joliat si myslel, že Howieho malé brusle sehrály určitou roli v tom, co se stalo. Howie v obrovské rychlosti objížděl branku, ale podklouzl, narazil do mantinelu a nohy mu vylétly do vzduchu. Clarence Campbell, který se později v letech 1946–1977 stal prezidentem NHL, byl rozhodčím onoho zápasu. Vyprávěl, že když Morenz vykopl nohy proti hrazení, aby utlumil náraz, plnou váhou se zapíchl bruslemi do dřeva jako nůž vržený do terče. Moriemu byl v tu chvíli v patách obránce Hawks Earl Seibert. Seibert přesně splňoval představu trenérů o správných parametrech hráče do

defenzivy – 188 centimetrů a 91 kilo. Upadl přes Howieho levou nohu a zlomil ji na čtyřech místech. I když to byla jen nešťastná shoda okolností, kdykoli se poté Seibert objevil v Montrealu, fanoušci na něj bučeli. A to až do konce jeho kariéry.

Když Morenz ležel v nemocnici, s nohou zavěšenou na kladce a obalenou ledem, navštěvovali ho jeho spoluhráči i většina hráčů z ostatních týmů. Nosili whisky a pivo, posedávali kolem nemocničního lůžka a dlouhé hodiny hráli karty. Morenz zpočátku pokuřoval ze své dýmky a vyprávěl o svém návratu, ale po více než měsíci stráveném v posteli upadl do deprese. I když to vypadalo, že jeho noha se dobře hojí, řekl Joliatovi, svému spoluhráči z útoku, že při play-off ho bude sledovat „tam shora“, a ukázal prstem na nebe.

Jeho stav se začal zhoršovat a Morenz trávil stále více času v posteli. Dlouhé ležení může způsobovat krevní sraženiny. 8. března 1937 jich týmový lékař pár našel i v Howieho nohách a na další den naplánoval operaci, aby je odstranil. Morenze celý den bolelo na hrudi. Po lehké večeři si dal šlofika, poté vstal z postele, upadl na zem a zemřel.

Příštího večera před úvodním buly mezi Canadiens a Maroons zaplněné Forum v tichosti naslouchalo trumpetistově osamělému sólu pro padlé vojáky. Jmenuje se Last Post. Mohli jste slyšet, jak se ozvěna odráží od ledové plochy. Jediným dalším zvukem, který bylo možné zaslechnout, byl pláč přítomných.

Ve čtvrtek bylo Howieho tělo vystaveno ve středu ledové plochy montrealského Fora. Hold mu přišlo vzdát padesát tisíc lidí, kteří prošli kolem jeho rakve, aby se s ním naposledy rozloučili. Joliat řekl novinářům: „Hokej byl pro Howieho celým jeho životem. Když zjistil, že už nikdy nebude hrát, nemohl s tím žít. Myslím, že Howie zemřel na zlomené srdce.“

Canadiens v tom roce vypadli v play-off už v prvním kole. Morenzův mladý spoluhráč Toe Blake vysvětlil: „Po jeho smrti jsme nedokázali dát do hokeje srdce.“

Ale tohle samozřejmě nebylo napořád. I když Morenz znamenal pro Habs strašně moc, tým je víc než jen skupina individuálních hráčů.

Morenz nikdy neupadl v zapomnění, ale Montreal Canadiens znovu našli svoji lásku k hokeji. Vlastně se stali nejen nejúspěšnějším týmem v celé lize v její devětadevadesátileté historii, ale také týmem, který napsal nejvíce jejích příběhů... Habs mají mnohem víc než jen své početné zastoupení legend v Síni slávy, jejíž součástí se stal i Toe Blake. K tomu došlo v době, kdy jsem byl ještě dítě, a po něm následovala spousta dalších. Liga by nebyla stejná, kdyby nebylo Habs, a Habs by nikdy nebyli stejní, kdyby nebylo Howieho Morenze.

KAPITOLA DRUHÁ

NA ZAČÁTKU

Montreal Canadiens jsou jediným týmem NHL, který existoval ještě před vznikem ligy. Klub byl založen už v sezoně 1909/10, zároveň s National Hockey Association (NHA), elitní profesionální hokejovou ligou sdružující týmy z provincií na východním pobřeží Kanady. V té době ale mezi lidmi stále převládala ona předpojatost vůči profesionalismu ve sportu. Amatéři byli považováni za gentlemany, naopak profíci za kriminální živly. NHA toužila dosáhnout dvou věcí: změnit veřejné mínění a vydělat peníze.

Nově vzniklá soutěž byla dále tvořena týmy Renfrew Creamery Kings, Cobalt Silver Kings, Haileybury Comets a Montreal Wanderers. Později, v polovině ledna 1910, se připojili Ottawa Senators a Montreal Shamrocks. V nové lize působily hned tři týmy z Montrealu, a je tedy naprosto zřejmé, že tohle město bylo kolébkou hokeje ještě dávno předtím, než vznikla NHL.

Pro zajímavost, montrealská Jubilee Arena byla domovem dvou soupeřících týmů – Wanderers, kteří reprezentovali anglicky mluvící

obyvatele města, a Canadiens, kteří zacílili na jeho frankofonní část. Montreal Canadiens založil místní obchodník J. Ambrose O'Brien a do týmu přivedl Jacka „The Speed Merchant“ Lavoletta – tvořivého defenzivního hráče, ze kterého udělal historicky prvního kapitána týmu, trenéra a generálního manažera. Jack miloval rychlou jízdu (podle toho i jeho přezdívka – pozn. red.) a v roce 1918, pouhé dva roky poté, co dovedl Canadiens k jejich prvnímu Stanley Cupu, narazilo jeho auto ve vysoké rychlosti do stožáru. Lavolette si rozdrtil pravou nohu tak ošklivě, že mu ji museli pod kolenem amputovat. Hokeje se ale nechtěl za žádnou cenu vzdát, a tak si nechal vyrobit protézu, se kterou mohl bruslit, a v lize zůstal jako rozhodčí.

Než vznikla NHA, hrávaly se zápasy dvakrát třicet minut. Majitelé klubů ale zjistili, že velká část jejich příjmů pochází z prodeje občerstvení v arénách, takže formát změnili na třikrát dvacet minut. Získali tak jednu přestávku navíc, kterou mohli fanoušci využít k návštěvě stánků. O pár let později dokonce Harold Ballard, který byl částečným vlastníkem Toronto Maple Leafs, nechal v hale vypnout fontánky na vodu, aby přiměl lidi kupovat si více nápojů.

NHA se postarala i o další změny. Nově se puk při buly vhazoval, místo aby ležel na ledě. Do statistik se vedle gólů začaly zaznamenávat také asistence. A hráči byli trestáni za fauly. K největší změně ale došlo se zánikem tzv. rovera*. Původně se jednalo o sedmého hráče na ledě, obvykle toho nejlepšího z týmu. Ten se pohyboval po celém kluzišti a podporoval jak obranu, tak útok, podle toho, kde ho bylo zrovna nejvíc potřeba.

Ohledně přechodu na systém se šesti hráči se vedly dlouhé spory. Editor Toronta Star W. A. Hewitt (otec Fostera Hewitta)

* Spojka mezi obrannou a útočnou formací. Pozn. překl.

navrhovanou změnu přirovnával k hraní baseballu bez spojky*. Snížením počtu hokejistů na šest se hokej zindividualizoval, ale fanoušci si novou variantu doslova zamilovali. S menším počtem lidí na ledě dostali hráči víc prostoru na to, aby mohli podržet puk a vyrážet do protiútoků.

V roce 1912 se stal součástí ligy nový tým s názvem Toronto Hockey Club. Ten se ale brzy přejmenoval na Toronto Blueshirts, a to kvůli svým modrým svetrům s obrovským bílým písmenem T na hrudi. T jako Toronto. Svůj první zápas sehráli Blueshirts na první svátek vánoční 1912 před zraky čtyř a půl tisíců diváků v torontské Arena Gardens proti Montreal Canadiens.

Arena byla teprve třetím zastřešeným kluzištěm v celé zemi. Pro fanoušky to bylo mnohem pohodlnější než sedět venku na mrazu, i když v porovnání s dnešními standardy to byla spíš taková obří stodola. Sedadla tam byla vyrobena z neohoblovaných fošen.

Reportáž z tohoto zápasu vyšla i v The Montreal Gazette. „Dva obránci založili útok. Jeden se vrátil a čtyři jeho spoluhráči se usadili před brankou soupeře. Georges Vézina dostal pokutu pět dolarů za to, že polehával ve svém brankovišti, Didier Pitre, pravé křídlo Canadiens, dokonce sedm dolarů za to, že dostal dva pětiminutové tresty.“

Blueshirts s hokejem teprve začínali. Sedm jejich hráčů nikdy předtím nepůsobilo na profesionální úrovni, a proto byl výsledek přesně takový, jaký se dal mezi Habs a nováčkem soutěže očekávat: Montreal zvítězil 9:5. V následující sezoně (1913/14) už ale Blueshirts pod hrajícím trenérem Jackem Marshalllem vybojovali

* Vnitřní polař mezi druhou a třetí metou. Pozn. překl.

Stanley Cup. Nenávist mezi Torontem a Montrealem tedy vzplála dávno předtím, než se vůbec zrodila myšlenka na NHL.

V roce 1915 koupil Eddie Livingston Toronto Blueshirts od Franka Robinsona. Jenže si příliš nekápl do noty s vlastníky ostatních týmů v NHA. Neustále se mezi sebou dohadovali a vzájemně si vyhrožovali žalobami. Obzvláště se jim nelíbil fakt, že si Eddie najal pár namakaných chlápků, kteří se neustále potloukali kolem, když se s ním někdo pokoušel vyjednávat.

NHA v roce 1916 vstoupila do své poslední sezony se šesti týmy – Montreal Wanderers, Montreal Canadiens, Ottawa Senators, Quebec Bulldogs, Toronto Blueshirts, a protože spousta hráčů byla odvedena, aby bojovala v první světové válce, přizvala si jmenovaná pětice ještě hokejový tým složený z vojáků 228. praporu.

Jeho hráči si říkali Northern Fusiliers a lidé je milovali. Sešla se v něm šestice vítězů Stanley Cupu z let minulých: centr Sam „Goldie“ Producers, který titul získal hned dvakrát – v roce 1912 s Quebec Bulldogs a o čtyři roky později s Montreal Canadiens; kapitán týmu Howard McNamara, jenž se s Canadiens a také Amosem Arbourem radoval ze Stanleyova poháru v roce 1916; McNamarův bratr George, jenž triumfoval o dva roky dříve s konkurenčními Blueshirts; Eddie Oatman, držitel titulu z roku 1912 s Quebecem; a poručík „Roxy“ Rocque Beaudro. Ten získal Stanley Cup už v roce 1907 s Kenora Thistles. Zkuste si představit šestici držitelů trofeje pohromadě v jednom týmu. Tenhle manšaft by byl určitě i v dnešní době nejoblíbenějším v celé soutěži.

Po většinu mé hráčské kariéry, a to hlavně v Kanadě, jsme válku vnímali jen jako cosi vzdáleného, co se dotklo našich rodičů nebo prarodičů. Válka až do devadesátých let rozhodně nepatřila k věcem, o kterých bychom moc přemýšleli. Oběti, jež přinášeli muži, kteří sloužili naší zemi, jsme považovali za naprosto samozřejmé.

Ale pak, když se na ledě objevil člen Northern Fusiliers, dostalo se mu od Floridy až po Vancouver mnohem většího potlesku, než jakým diváci oceňovali běžné hráče. A nutno říct, že oprávněně. Zkuste si představit, jakého přivítání by se jim dostalo v dnešní době, kdyby ještě navíc nastoupili do zápasu.

Když na led vyjeli Fusiliers ve svých khaki uniformách, diváci doslova šileli. V únoru 1917, kdy byli ještě před koncem hokejové sezony povoláni za moře, vedli ligu v počtu vstřelených gólů. Díky bohu, nikdo z nich v boji nezahynul, naopak splnili to, kvůli čemu se do Evropy vydali. Obrovitý obránce Art Duncan jako člen Royal Flying Corps (RFC) sestřelil jedenáct nepřátelských letounů, za což obdržel Military cross.

Poté co Fusiliers odjeli, se majitelé NHA – bez Eddieho Livingstona – tajně sešli v montrealském hotelu Windsor, aby před začátkem nové sezony naplánovali vznik úplně nové ligy. Především se chtěli zbavit Livingstona, takže se rozhodli, že ukončí působení v NHA a od sezony 1917/18 rozjedou novou ligu s názvem National Hockey League. Prezidentem byl zvolen Frank Calder. NHL utvořily kluby: Wanderers, Canadiens, Senators a tehdejší tým z Toronta – Toronto Arenas. Ten patřil Toronto Arena Company, která vlastnila i halu v Montrealu, a není vůbec žádným překvapením, že ho tvořili především hráči, kteří v předchozí sezóně nastupovali za Blueshirts.

Hned ve své první sezoně, 1917/18, Arenas vybojovali Stanley Cup. Livingston byl nepřítel, že ztratil nejen svůj tým, ale i soutěž, a podal žalobu. Jenže ničeho nedosáhl. Nová liga měla předurčeno, že tu zůstane dodnes, stejně jako Toronta a Montreal, dva týmy, jejichž vzájemná neshovívavost se stala legendární. V roce 1919 se Arenas přejmenovali na Toronto St. Pats. O osm let později svůj název změnili znovu – na Toronto Maple Leafs.

TEX'S RANGERS A LEAFS

Pokud chcete v New Yorku vyčnívat, musíte mít ty nejvyšší ambice. Newyorčané neposedávají a nečekají, až se stane něco zajímavého. Tady se totiž něco zajímavého děje pořád. Když chcete upoutat pozornost, musíte být sám zajímavý stejně jako to nejméně vzrušující město na celém světě.

Tohle byla pravda už v roce 1920 a je to pravda i dnes. Zrovna se dostavěl stadion Yankees. Vznikl fotbalový tým New York Giants. A okázali promotéři, jako byl Tex Rickard, díky velkým akcím přiváděli na svět sportovní hvězdy.

V červenci 1921 dal Rickard dohromady první soutěž o milion dolarů – zápas v boxu mezi mistrem světa v těžké váze Jackem Dempseym a Gerogesem Carpentierem, který byl šampionem v lehké váze a také významným francouzským pilotem z první světové války. Rickard zápas propagoval jako souboj století, i když Dempsey vážil o téměř čtrnáct kilogramů víc než Francouz.

Rickard si půjčil čtvrt milionu dolarů, aby vybudoval sportoviště v Jersey City, které leželo přímo naproti Manhattanu přes

řeku Hudson. K výstavbě arény bylo zapotřebí jen devět týdnů, a to i přesto, že byla dostatečně velká, aby pojala 91 612 diváků. Vyprodal ji a hlediště se během zápasu několikrát trochu zakymácelo. Dempsey knokautoval Carpentiera ve čtvrtém kole a Rickard vydělal 1 789 238 dolarů.

Rickard provozoval také Madison Square Garden. V roce 1926, když uviděl Howieho Morenza a Canadiens bruslit proti svým „nájemníkům“, New York Americans, byl hrou tak nadšen, že společně se svým partnerem, plukovníkem Johnem Hammondem, napsal NHL žádost o další tým v New Yorku a licenci získal.

Rickard chtěl odstartovat v plné palbě, takže za deset tisíc dolarů najal chlápka jménem Conn Smythe jako generálního manažera a požádal ho, aby sestavil tým. Výroční cena pro nejužitečnějšího hráče play-off, stejně jako divize, do které patřili Kings a Oilers v době, kdy jsem hrával já, dnes nese Smytheovo jméno, což dokládá význam, jaký v hokeji měl. A i kdyby nikdy nepracoval přímo pro NHL, stále by byl významnou osobností. Byl univerzitním sportovcem, a to jak hokejovým, tak fotbalovým, který přerušil své studium inženýrství, aby narukoval do armády jako důstojník dělostřelectva v první světové válce, kde si vysloužil Vojenský kříž za to, že zastavil německý protiútok, i když byl vyzbrojen pouze revolverem. Poté se přidal k Royal Flying Corps, byl sestřelen a zbytek války strávil jako válečný zajatec. (Znovu se nechal naverbovat i do druhé světové války a byl zraněn ve Francii.) Byl to mimořádný muž.

Po konci první světové války se vrátil na torontskou univerzitu a začal trénovat svůj bývalý hokejový tým. Blues, jak si říkali, jezdívali hrát do Bostonu a právě tam se Smythe potkal s Charlesem Adamsem, který ho později doporučil Rickardovi a Hammondovi. Tým, který začal budovat, nazvali sportovní novináři „Tex's Rangers“

a tenhle název mu už zůstal. I já jsem měl to štěstí, že jsem mohl obléknout jejich ikonický dres.

Podobně jako spousta generálních manažerů i Smythe začal budovat svůj tým odzadu. Povolal 189 centimetrů vysokého a 95 kilogramů vážícího zkušeného obránce Ivana „Chinga“ Johnsona z Manitoby ve Winnipegu. Poté šel po Clarenci „Taffym“ Abelovi, mrštném stokilovém obránci. Byli to dva největší hokejisté. Nikdo se nechce potkat v rohu s bekem, který váží o osmáct kilo víc než on.

Tehdy nebylo tak důležité, kdo má v zápase vyšší procento držení puku, jako je tomu dnes. V té době jste mohli nechat soupeře, aby si hrál s pukem on, a přesto mít utkání plně pod kontrolou. Když jsem hrával za Oilers, Marty McSorley, předtím, než se nastálo vrátil do obrany, nastupoval v útoku s Kevinem McClellandem a Davem Semenkem. Celou minutu a půl se ani nemuseli dotknout puku, a soupeř se přesto nedostal z vlastního pásma. Takhle to asi nějak muselo vypadat tehdy, když jste hráli proti Johnsonovi a Abelovi.

Smythe si dost užil, když se snažil oba obrovité obránce podepsat. Vyprávěl, že pokaždé když už se s Johnsonem na něčem dohodl, musel Johnson zavolat domů, aby si u manželky ověřil, jestli je to v pohodě, a ona měla neustále nějaké připomínky. Takže museli pořád začínat znovu a znovu. Po několika hodinách v tomto duchu Smythe přiložil pod kotel a přišel s konečnou nabídkou, která měla jedinou podmínku: Johnson musí podepsat dřív, než zavolá domů.

Abel, který se narodil na přelomu století v Sault Ste. Marie v Michiganu, byl prvním Američanem, který přišel do NHL. Podepsat ho bylo ještě mnohem těžší. Neustále se snažil vycouvat. A tak ho Smythe požádal, aby se s ním sešel ve vlaku v jeho

soukromém kupé. Když tam Abel dorazil, Smythe zamkl dveře a řekl mu, že ho nepustí ven, dokud nepodepíše. Když se vlak začal rozjíždět, Abel smlouvu podkšrábl, otevřel dveře a vyskočil na nástupiště.

Smythe hledal hráče také ve Western Hockey League (WHL). Tam se hrál hokej na dobré úrovni. V sezoně 1925/26 tu působilo šest týmů: Saskatoon Sheiks, Calgary Tigers, Edmonton Eskimos, Portland Rosebuds, Vancouver Maroons a Victoria Cougars. WHL zůstala poslední ligou, která se společně s NHL zapojovala do bojů o Stanley Cup. Vlastně to byli Victoria Cougars, kdo prohrál finále s Canadiens o rok dříve. Týmy WHL ale přestávaly být finančně konkurenceschopné NHL.

Frank Patrick a jeho bratr Lester šéfovali východní soutěži po patnáct sezon. Když usoudili, že liga nemůže přežít, naplánovali v květnu 1926 rozprodat hráče z WHL týmům z NHL a výnos rozdělit mezi majitele WHL. Samozřejmě pokud šlo o pracovní vztahy, tehdy byla úplně jiná doba. Až do šedesátých let hráči nebyli partnery, ale jen zaměstnanci. Dneska je potřeba souhlasu hráče k prodeji jeho práv z jedné ligy do druhé, ale tehdy to bylo jinak. Nikdo nevěděl, jak to udělat lépe.

Bratři Patrickové jsou považováni za dva z těch nejdůležitějších článků, jež ovlivnily formování hry, kterou hrajeme dnes. Lester vyrostl v Montrealu a byl nejstarším z osmi dětí. Nejvíce se proslavil jako produktivní obránce, který s Montreal Wanderers, vyhrál v letech 1906 a 1907 dva Stanley Cupy. Otec Joe prodal svou dřevařskou firmu a Patrickové vytvořili Pacific Coast Hockey Association 2011 (PCHA). Investovali 35 tisíc dolarů do Denman Areny, domova Vancouver Millionaires. A byli to právě Patrickové, kdo vymyslel, jak vyrobit umělý led, který se používá ještě dnes. Jeden z klubů v jejich PCHA, Seattle Metropolitans, se v roce 1917 stal

prvním americkým vítězem Stanley Cupu. V roce 1925 vyhráli Pohár Victoria Cougars, které Lester vedl jako trenér a manažer. Tihle chlápci měli hokej v krvi.

Bratři přišli s řadou pravidel a inovací, které budou dnešním fanouškům připadat známé. Ať už je to systém play-off, trestná střelení, modré čáry, přihrávky do útočného pásma, čísla na svetrech, programy, to, že brankář nemusel chytat vestoje, střídání hráčů během hry, či farmářské týmy. A to rozhodně není vše. Rodina Patrickových bude součástí příběhu ještě o něco později.

V každém případě, Smythe měl k poskládání sestavy Rangers pořád dost daleko. Podařilo se mu získat dva nejlepší hráče západní ligy – bratry Billa a Buna Cookovi ze Saskatoonu. Na jejich doporučení pak podepsal hráče, který se stal jedním z největších hokejistů New York Rangers všech dob. A to i přesto, že Smythe jeho získání záhy zalitoval. Frank Boucher byl bývalým členem Královské kanadské jízdní policie a vskutku výjimečným hráčem. (Ve druhém zápase semifinále Stanley Cupu jeho Vancouver Maroons prohráli s Montreal Canadiens 1:2; Boucher se postaral o jediný gól Vancouveru a oba góly Montrealu vstřelil jeho bratr Bill.) Ale byl maličký. Měřil jen metr sedmdesát pět a vážil asi jedenašedesát kilo. Když se Smythe ve vlaku setkal se svojí novou hvězdou, vykřikl: „To jsem zaplatil patnáct tisíc dolarů za tebe? Bill Cook se musel zbláznit!“

Nakonec se ukázalo, že Bill Cook byl dost chytrý. Boucher hrál na centru slavné Bread Line mezi bratry Cookovými. V letech 1928 a 1933 vyhráli Stanley Cup a Boucher zůstal u Rangers až do konce své kariéry v roce 1938. Poté se vrátil jako trenér a dovedl Rangers k dalšímu Poháru v roce 1940. A když soupiska Rangers během druhé světové války prořídla, vrátil se z hokejového důchodu a odehrál ještě jednu sezonu. Asi tou nejzajímavější skutečností ohledně

Franka Bouchera je to, že bez něj Rangers nevyhráli Stanley Cup, a to až do doby, než se v roce 1994 stal kapitánem týmu Mark Messier. Možná ještě víc překvapivé bylo, že ho Conn Smythe v týmu nechtěl.

Jeden z nich musel odejít a nakonec to byl Smythe. Postavil silný tým za poměrně slušnou cenu 32 tisíc dolarů. Ale než vůbec Rangers vstoupili do své první sezony, byl bez práce, protože se dostal do sporu s Rickardem a jeho partnerem. Odmítl totiž podepsat hráče jménem Babe Dye. Smythe chtěl týmové hráče a Dye považoval za přílišného individualistu. Jeho šéfové nesouhlasili. Dye během svých prvních sedmi sezon v NHL nastřílel ve 172 zápasech 175 gólů, většinu z nich za Toronto. Rangers mezitím, ve své druhé sezoně v lize, vyhráli Stanley Cup. Rozhodl o tom v pátém zápase finále svým vítězným gólem Frank Boucher.

Rangers chtěli se svým prvním zápasem, hraným 16. listopadu 1926, udělat díru do světa. Lou Marsh, který měl utkáni pískat, dostal nařizeno, aby místo píšťalky používal triangel. Tenhle nápad se neujal. Johnny Brunno, který měl na starosti propagaci Rangers, zase přišel s návrhem, že by měli tři dny před prvním zápasem unést svého nejlepšího střelce a kapitána Billa Cooka a pak ho „najíť“ těsně před úvodním bully. Ani tento nápad se nechytil.

Dobrá generální manažer nikdy není bez práce dlouho. Poté co byl vyhozen, se Smythe přestěhoval zpátky do Toronta. Jack Bickell, jeden z majitelů St. Pats, plánoval prodat licenci za 200 tisíc dolarů do Philadelphie. Když ale viděl, že Rangers ve svém prvním roce vyhráli divizi, spočítal si, že Smythe zřejmě ví, co dělá a navrhl mu, aby převzal kontrolu nad jeho týmem.

Smythe souhlasil, ale pouze za podmínky, že tým zůstane v Torontu. A že se stane částečným vlastníkem. Bickell po něm požadoval nalezení investorů, kteří by dorovnali nabídku Philadelphie, a sám se uvolil přispět čtyřiceti tisíci dolary. Smythe složil deset tisíc.

Pak sehnal i zbývajících 150 tisíc a přejmenoval tým na Maple Leafs na počest znaku, který měl na svetrech olympijský tým v roce 1924, a také odznak, který nosil na uniformě jako kanadský voják během války. Rovněž změnil týmovou barvu ze zelené na bílou.

Od té doby byl Smythe spjat s historií Leafs. Abychom byli úplně přesní, bez Smythe by dnes neexistoval tým s názvem Maple Leafs a hokejová historie, společně se sny celých dětských generací, by vypadala úplně jinak. Hrozné je, že kdyby býval jen trochu větším showmanem, zůstal by v New Yorku, ve vedení Rangers. A Leafs by nikdy neexistovali.

KAPITOLA ČTVRTÁ

BRUINS

Musím se přiznat, že jako hráč jsem nikdy neměl rád zápasy v Boston Garden. Pochybují, že tam kdokoli, kromě Bruins, hraje rád. Většina ledových ploch má rozměry 61 na 26 metrů, ale v Garden to bylo 58,2 na 25,3 metru. O tři metry méně na délku a metr na šířku. Možná vám to nepřipadá jako velký rozdíl, ale je to sakra znát.

Každý, kdo někdy sledoval hokej na kluzišti olympijských rozměrů, které je větší než led v NHL, ví, že je to úplně jiný hokej. Těch pár desítek centimetrů na šířku navíc téměř znemožňuje obráncům uzavřít prostor před útočníky. Chytře si přihrávající tým dokáže téměř neomezeně kontrolovat puk podél mantinelu a útočník přířivší se v plné rychlosti má spoustu prostoru na to, aby proklouzl obránci kolem hrazení. Hráčům ze Severní Ameriky se jejich defenziva těžko přizpůsobuje velkému kluzišti a někteří supertalentedovaní Evropané se zase nikdy nedokážou přizpůsobit hře v Severní Americe. Obránci v NHL brání menší prostor, a tak se naučili stát na modré čáře, což může být pro hráče, který si myslí, že má kolem

mantinelu dost místa, hodně nepříjemné přivítání do severoamerického hokeje.

Byť jen o trochu menší kluziště znamená, že máte samozřejmě na všechno mnohem méně času a prostoru, než vás někdo dožene a připraví vás o puk. Žádný tým to neví lépe než Bruins. Polovinu svých zápasů tehdy hráli na malém kluzišti a ta se vždycky stavěla proto, abyste hostující tým nepustili k puku. Když hrajete proti Bruins na jejich ledě, nemáte na výběr a musíte hrát jejich hru.

A jsou v ní fakt dobří. Zkuste se zamyslet nad hráči, kteří se v Bostonu v průběhu let stali hrdiny: Derek Sanderson, John Wensink, Terry O'Reilly, Stan Jonathan a Peter McNab. Z poslední doby pak třeba hráči jako Shawn Thornton, Milan Lucic nebo Brad Marchand, kteří pokračují v tradici na standardních rozměrech ledu v TD Garden. Pochybuji, že si kdokoli hru proti nim užíval.

Nebylo moc hal, které by nám naháněly strach, ale Garden byla tvrdá a nelítostná a Bruins měli tým, kterému to vyhovovalo. Mark Messier říkával, že v Garden jste si připadali, jako kdyby s vámi hráli pinball. Nebyl čas ani prostor na náš milovaný otevřený hokej. Věděli jsme, že když přijedeme do Bostonu, postavíme se jednomu z nejtěžších soupeřů v lize. A až do play-off 1988 jsme nepřišli na to, jak na Bruins. K tomu se dostanu za chvíli.

Boston Garden také ulehčila práci jednomu z domácích útočníků, Stevu Kasperovi, který mi neustále visel na zádech. Doslova mi šlapal na paty v každém střídání a snažil se mě připravit o puk. Steve byl dobrý hráč a hrál tvrdě. Malé kluziště mu moje stínování dost usnadňovalo. Tahle taktika se používala spíše v době, kdy jsem hrával já. Dnes už se to moc nevidí. Časem jsem ale přišel na to, jak se s tím vypořádat. Začal jsem stínovat jiného jejich hráče, takže se na ledě otevřel prostor pro mé spoluhráče.

Další věci, které měl Boston vždycky dostatek, byli kvalitní obránci. Je to skoro až nefér, že měl jeden tým ve svém kádru Bobbyho Orra, Brada Parka, Raye Bourqua a Zdena Cháru. Vzpomínám si, když jsem v Garden hrál proti Bourquovi. Střední pásma je tu tak krátké, že když Bourque jakoukoli rychlostí vybruslil z vlastní třetiny, byl na červené čáře dřív, než jste si toho vůbec všimli, a mohl napřáhnout ke golfáku nebo prolétnout kolem neohrabaného obránce.

Velikost kluziště v Garden se zdála být ideální pro obránce, kteří vyráželi do protiútoků, a Eddie Shore byl pravděpodobně tím nejúžasnějším bekem na světě ještě předtím, než byla tahle hala postavena.

1. října 1924 bylo oznámeno, že Boston bude mít první americký tým v NHL a povede jej prezident klubu Charles (C. F.) Adams, zakladatel prvního národního obchodního řetězce s potravinami. Adams o hokeji poprvé slyšel jednou při snídani od svého synka Westona. C. F. Adams začal jezdit na zápasy do Montrealu a poté, co sledoval utkání o Stanley Cup mezi Montreal Canadiens a Calgary Tigers, rozhodl se, že v Bostonu také založí tým. Bruins a Canadiens jsou jedněmi z největších rivalů, ale pravdou je, že kdyby se Weston Adams v Montrealu nezamiloval do hokeje, možná by v Bostonu nikdy tým NHL nebyl.

Jednou z prvních věcí, které Adams udělal, bylo, že najal Artu Rosse, vítěze Stanley Cupu s Kenora Thistles z roku 1907 a s Montreal Wanderers z roku 1908. Ross předtím trénoval na McGill University a poté působil v NHL. Stal se jednou z největších hokejových osobností. Trofej, která je každoročně udělována nejproduktivnějšímu hráči NHL, nese jeho jméno. Když mu ale bylo dvaadvacet, byl pouze jedním z týmu. Ross se přestěhoval do Montrealu, aby hrál za Wanderers a spřátelil se s dalšími hokejisty v lize, včetně Franka

a Lestera Patrickových. Ti mu po zaniknutí WHL dali tip na třiaadvacetiletého kluka z farmy v Saskatchewanu – tvrdého, rychlého obránce, který působil v Edmonton Eskimos, jménem Eddie Shore. Adams koupil práva na Shorea a dalších šest hráčů (jedním byl Frank Boucher, který byl brzy vytrejdován do Rangers) za padesát tisíc dolarů.

Stejně jako Bobby Orr a Paul Coffey, také Shore změnil hru vyražením do protiútku. Tým na takovou ofenzivu přicházející ze zadních řad neměly odpověď. Shore se spíš podobal Orrovi. Byl podobně mohutný a rád míchal s pukem. Paul byl hráč, který vás roznese na kopytech díky své rychlosti. Dokázal si najít skulinku, nabrat rychlost a projet kolem soupeře. Shore zase získával prostor díky tomu, že soupeře donutil, aby si radši dvakrát rozmysleli, než si na něj něco dovolili.

Shore je vlastně stále zapsán v knize rekordů. Je jediným obráncem, který čtyřikrát vyhrál Hartovu trofej, ale zároveň drží neoficiální rekord za nejvíc velkých trestů za bitku v jednom zápase – popral se v něm pětkrát. Ničeho se nebál a byl poměrně dost zlý. Dokázal udeřit jako nákladní vlak, ale také sám bruslil s pukem středem hřiště a lákal soupeře, aby ho trefili. Obvykle se od něj jen odrazili. V každém případě, když hrajete takovýmto způsobem, poštvete proti sobě celou ligu. Každý toužil Shorea sestřelit. Když pak končil kariéru, měl téměř tisíc stehů, čtrnáctkrát zlomený nos a pětkrát čelist. Jako většina těch nejlepších obránců jeho doby hrával přes padesát minut za zápas – což je minimálně dvojnásobek toho, co odehrají elitní obránci dnes.

Shore nebyl jen nezničitelný, on na ledě doslova elektrizoval. Stejně jako Bobby Orr nebo Paul Coffey na sebe dokázal strhnout pozornost bránících hráčů, a udělat tak prostor pro své spoluhráče. Měl prostě hokejové vidění. Když jste se dokázali uvolnit, dostali

jste přihrávku. Stejně jako Orr a Coffey i Shore měl takový skluz, že se mu ostatní nedokázali vyrovnat. Bylo to, jako kdyby se vznášel. Když hráči bruslí, vidíte, jak dřou a zařezávají se do ledu. Nadaní bruslaři ale zůstávají na povrchu ledové plochy, jako by se nemuseli vůbec snažit. Každý byl vždycky krok nebo dva pozadu. Shore je autorem tzv. power play. Dnes tento pojem znamená, že hrajete v přečíslení, zatímco si soupeř odpykává trest. Když byl na ledě Shore, vypadalo to, jako by jeho tým zrovna hrál v početní výhodě, protože ho byl plný led. Tak skvělým bruslařem Shore byl.

Bylo by těžké ještě více přikrášlit Shoreův význam pro hokej. Téměř každý rok byl zvolen do prvního All-Star týmu. The Hockey News ho nominovaly do první desítky nejlepších hráčů všech dob. Ani to ale nevystihuje jeho vliv na NHL. Vzpomeňte si, že liga tehdy právě expandovala do Spojených států. Když pak po letech došlo k dalšímu rozšiřování, některé týmy to nezvládly. Třeba takoví Penguins by možná vůbec nepřežili, kdyby se býval neobjevil Mario Lemieux. Shore byl stejný případ. Když liga potřebovala hvězdu, byl tam.

Fanoušci se mačkali v maličké Boston Areně, aby Shorea viděli. Velmi brzy bylo jasné, že Bruins potřebují větší halu. Tex Rickard, který právě postavil Madison Square Garden, přišel s nápadem vytvořit v Bostonu totéž, co udělal v New Yorku. V roce 1928 se otevřela Boston Garden. Protože byl Rickard promotérem boxu, navrhl halu tak, aby mohli fanoušci sledovat hru z takové blízkosti, jaká jen byla možná. Lidé ji nazývali „hala, kterou postavil Eddie Shore“. Pro zajímavost, Boston Arena zůstala jedinou z původních hal NHL a stále je v provozu. Jednu sezonu ji používali jako svou domácí základnu New England Whalers* a dnes slouží Northeastern Huskies.

* Dnešní Carolina Hurricanes. Pozn. překl.

Když jsem Garden uviděl poprvé, hrál jsem ještě ve World Hockey Association (WHA). Můj kamarád z Oilers Garnet „Ace“ Bailey mě vzal na zápas Bruins a já jsem nemohl uvěřit tomu, že by tým NHL mohl hrát na takhle malém kluzišti. Připomínalo to hřiště pro hráče z juniorské úrovně B. Nebyl tam vůbec žádný prostor pro pohyb. Pak jsem se podíval na střídačku a viděl jsem ty Big Bad Bruins. Hned mě napadlo: „Guy Lafleur musel být ještě neuvěřitelnější, než jsem si představoval.“ I když se ho tihle chlápci snažili zastavit, vždycky tu dokázal zahrát skvěle.

Pravdou je, že v Bostonu se hrálo tak špatně, že ze sebe hráči často dokázali dostat to nejlepší. Musíme respektovat Bruins a jejich halu. Určitě v tom bylo mnohem víc než strach z toho, že se ztrapníte v národním vysílání. Dalo by se říct, že člověk se bál všech těch „velkých“ hal, ale žádné jiné tak jako téhle. Já osobně jsem nikdy neviděl žádný jiný tým tolik soustředěný jako Oilers před třetím zápasem v Bostonu v roce 1988.

Na druhou stranu, šatna hostí byla proslule malá a nekomfortní. Nám to ale bylo jedno. Stěžovali jsme si pouze na to, že to tam bylo jako v sauně. Zapojili jsme si pár větráků, což nám trochu pomohlo. Rozumím tomu, proč bylo tolik starých hal nahrazeno novými – Boston Garden, Forum, Maple Leaf Gardens. Samozřejmě nemůžu přehlédnout atraktivitu moderních kabin NHL s jejich kuchaři a zařízeními. Já jsem ale měl štěstí, že jsem si mohl vychutnat vzrušení z toho, že si zahraju na stejném ledě a usednu ve stejné šatně, kde přede mnou sedávali hráči jako Eddie Shore.

KAPITOLA PÁTÁ

HAWKS

Nikdy nezapomenu na svůj první zápas v NHL. Už když jsem vyrůstal, představoval jsem si, jaké to bude – a na jednou to přišlo a já procházel tunelem k ledu. Spousta věcí byla přesně taková, jak jsem si je vysnil, a spousta věcí zase úplně stejná, jako v kterékoli jiné hale, v níž jsem hrál předtím. Ať přijedete kamkoli, má led svou specifickou vůni. My jsme ale byli ve starém Chicago Stadium, které se žádné jiné aréně nepodobalo. Bylo tam mnohem víc fanoušků, než jsem byl zvyklý vídat při zápasech WHA, a také tam hlasitě hrály varhany. Srdce mi bušilo vzrušením.

Když jsem se pak na úplně první buly své kariéry v NHL postavil proti Stanu Mikitovi, byl jsem unešen ještě víc. Býval totiž jedním z mých idolů a pravděpodobně nejlepším centrem desetiletí v celé lize. Nebyl to nijak extra vysoký hráč, a když jsem na místo pro vhazování pokládal svoji hokejku, představoval jsem si, jak buly vyhraju. Jenže jsem si ani neškrtnul. Bylo to dávno předtím, než jsem začal legendy porážet.

Atmosféra v Chicagu bývala vždycky bouřlivá a při hymnách tradičně zpívali i fanoušci. Nikdy to tam ale nebylo hlasitější než toho večera, kdy jsme tam v roce 1991 hráli All-Star Game. Dva dny předtím totiž začalo koaliční bombardování, které odstartovalo operaci Pouštní bouře, a lidé byli ve vlastenecké náladě. Řev v hale ještě zesílil, když hlasatel vyslovil podporu jednotkám od NHL a NHLPA. Utichl pouze na okamžik, a to když byli lidé požádáni, aby pomysleli na všechny ty muže a ženy v Perském zálivu. Když se pak zpěvák Wayne Messmer dostal k závěrečným slovům „O Canada“, začal hluk znovu nabývat na síle a naplno propukl ve chvíli, kdy Messmer spustil „The Star-Spangled Banner“. Hala se otřásala nadšením. Můj bratranec byl v té době u Námořní pěchoty Spojených států amerických, takže když jsem tam stál uprostřed ledu a vstřebával všechny ty emoce, cítil jsem, že jsem také součástí toho všeho.

Roku 1994, jen pár dní předtím, než měli Hawks odehrát svůj poslední zápas ve své staré „stodole“, jel Messmer po vítězném utkání domů. Po cestě ho, sedícího v autě, přepadl zloděj a prostřelil mu hrdlo. Messmer se sice časem uzdravil, ale bylo otázkou, zda bude moci ještě někdy zpívat. Místo aby si za něj našli náhradu, odzpívali fanoušci hymnu na jeho počest sami a byli stejně hlasití, jako když fandili. Byla to možná ta nejemotivnější hymna, jakou kdy NHL slyšela.

Mnoho lidí to asi neví, ale Chicago Blackhawks mají své kořeny v Regině v provincii Saskatchewan. V roce 1921 byli Regina Capitals elitním týmem Western Canadian Hockey League. Dvěma jejich nejlepšími hráči byli členové Síně slávy – George Hay a jeho nejlepší přítel Dick Irvin. Jenže týmu se dařilo čím dál méně a ve své čtvrté sezoně vyhrál jen osm z osmadvaceti zápasů. Přestěhoval se do Portlandu v Oregonu a přejmenoval se na Portland Rosebuds. Když se liga o rok později rozpadla, byli

Rosebuds prodání majoru Fredericu McLaughlinovi, který právě získal licenci pro NHL v Chicagu.

V soukromém životě byl McLaughlin prezidentem společnosti dovážející kávu, kterou vlastnila jeho rodina. Během první světové války si vzal neplacené volno a připojil se ke kulometníkům americké armády. Jeho jednotka měla přezdívku Blackhawks podle Blacka Sparrowa Hawka, válečníka kmene Sauků (jednoho z algonkinských kmenů), který v roce 1812 bojoval na britské straně. A stejně nazval McLaughlin i svůj tým.

Dick Irvin se přestěhoval do Chicaga, aby hrál za Blackhawks*, a ve svých čtyřiatřiceti letech ztratil v souboji o nejproduktivnějšího hráče ligy na vítězného Billa Cooka z Rangers pouhý bod. Ve 43 zápasech nastřílel Irvin 18 gólů a přidal 18 asistencí. Třetí byl Howie Morenz. Howie Morenz byl, však víte, ten Howie Morenz. Takže když ho v tabulce produktivity porazil Dick Irvin, už to něco znamenalo.

Když ho na začátku další sezony trefil Mervyn „Red“ Dutton, který měl o osm centimetrů a devět kilo víc, utrpěl Irvin frakturu lebky. Vrátil se, ale jeho hokejové dny byly sečteny. Posledních dvanáct zápasů ročníku 1928/29 strávil na střídačce jako trenér. V roce 1930 pak přijal funkci hlavního trenéra na plný úvazek. V té sezoně se tým dostal až do finále Stanley Cupu, kde narazil na obhájce titulu – Montreal Canadiens. Pro Hawks to byl nejlepší výsledek v jejich dosavadní historii. Když ale Chicago sérii prohrálo, McLaughlin Irvina vyrazil.

Trenéry McLaughlin střídal jako na běžícím páse dál – mezi sezonami 1926/27 a 1944/45 celkem čtrnáct. V roce 1933

* Název klubu používaný před rokem 1986. Pozn. překl.

přivedl Godfreyho Mathesona, se kterým se předtím sešel ve vlaku. Matheson vydržel dva zápasy. Conn Smythe nazval McLaughlina „největším blbcem, jakého v životě potkal“. McLaughlin také permanentně bojoval s majitelem Red Wings Jimem Norrisem.

McLaughlin měl za ženu Irene Castleovou, herečku z Broadwaye. Což bylo stejné, jako kdyby měl v dnešní době za manželku někoho tak slavného jako Nicole Kidman. Nechal ji navrhnout týmové logo. Odvedla dobrou práci – v upravené verzi je používáno dodnes.

McLaughlin se v Chicagu narodil a byl obrovským patriotem. Chtěl tým poskládat pouze z rodilých Američanů. Těch ale moc nebylo, a tak pátral po celé zemi. Jedenáct z pětadvaceti hráčů, kteří za Hawks nastoupili v sezoně 1937/38, se narodilo ve Státech, a to včetně Cullyho Dahlstroma, který v té sezoně získal Calder Trophy. Dokonce i na pozici trenéra najal McLaughlin rodilého Američana jménem Bill Stewart. Ten býval původně rozhodčím. Ač to zní neuvěřitelně, Stewart hned v první sezoně dovedl tým až ke Stanley Cupu.

Myslím, že existuje určitá spojitost mezi hokejem a baseballem. Zápas může v jakémkoli momentu převážít na jednu stranu díky šikovnosti jediného hráče – pálkaře, nadhazovače nebo polaře –, ale výhra je pořád týmová. Je to úžasná hra. Je to jediný z velkých sportů, který nemá časomíru, takže vám nikdy nedojde čas. Na začátku deváté směny můžete prohrávat o sedm bodů, a přesto zvítězit. Hrát profesionálně je mnohem těžší, než si kdokoli dokáže představit. Je těžší odpálit, těžší nadhodit i těžší chytat míč v poli. Proto je nádherné sledovat někoho, kdo to umí.

Existuje spousta hokejistů, kteří se mohli stát profesionálními baseballisty – Eddie Mio, Marty McSorley, Theo Fleury. Jarome Iginla byl prvním chytačem juniorského národního týmu Kanady a Jamie Benn byl zase vyhlášen nejužitečnějším hráčem, když jeho

Victoria Capitals, mistři AAA, vyhráli také mistrovství provincie. Gordie Howe byl v hledáčku skautů jako baseballový hráč a jen tak pro radost trénoval s Detroit Tigers. Asi vás nepřekvapí, že dokázal odpálit až za plot.

Tak či tak, přestože Chicago v roce 1938 získalo Pohár, McLaughlin Stewarta v následující sezoně vyrázil. Black Hawks totiž skončili na posledním místě a lépe si nevedli ani v dalších letech – mezi roky 1947 a 1957 skončili poslední hned devětkrát. Všechno se změnilo až s příchodem Bobbyho Hulla. McLaughlin zemřel v roce 1944 a spolu s ním i jeho sen o ryze americkém týmu.

Myslím, že jednou ze skvělých věcí na hokeji je sportovní duch, což ukázaly týmy Original Six, které Blackhawks v těch pro Chicago těžkých letech podpořily. Nechtěly je totiž nechat padnout, a tak s Hawks vytrejdovaly pár hráčů, aby jim pomohly a aby byla soutěž vyrovnanější. V roce 1950 Detroit vyměnil Ala Dewsburyho, Jacka Stewarta, Dona Morrisona a Petea Babanda společně se skvělým brankářem Harrym Lumleym za Sugara Jima Henryho, Boba Goldhama, Metra Prystaie a Gaye Stewarta. V roce 1954 poslali Canadiens Black Hawks Eda Litzenbergera. Litzenberger byl v té sezoně oceněn Calder Trophy pro nejlepšího nováčka a v roce 1961 dovedl jako kapitán Chicago ke Stanley Cupu.

Když ale přemýšlím o Chicagu před Bobbym Hullem, pokaždé myslím na Ala Rollinse. V sezoně 1950/51 se Al Rollins jako nováček dělil o brankářské povinnosti v Torontu s Turkem Brodou, členem Síně slávy, který byl téměř u konce své skvělé kariéry. Nebývalo obvyklé mít dva brankáře. Většina týmů si po celou sezonu vystačila jen s jedním. Do února 1951 prohrál Rollins jen čtyři z jednatřiceti zápasů. V tom roce získal Vézinovu trofej.

Když Rollins v závěru základní části vychytil ve dvou z posledních tří zápasů čisté konto, bylo rozhodnuto, že do play-off nastoupí

jako jednička. Jenže v úvodní třetině prvního zápasu si poranil koleno. Do série naskočil Broda, Leafs vyřadili Bruins a ve finále narazili na Montreal. Všech pět zápasů finále 1951 dospělo do prodloužení. Broda odchytil první dvě utkání s jedním vítězstvím a jednou porážkou. Rollinsovo koleno vypadalo lépe, a tak se do branky vrátil on a vychytil zbývající tři zápasy. Vítězný gól série vstřelilo v pátém zápase štítko jménem Bill Barilko. Následujícího léta se ale Barilkovo letadlo ztratilo během rybářského výletu v severním Ontariu. Leafs Pohár znovu vyhráli až v roce 1962, v tom roce, kdy bylo zříčené letadlo nalezeno. Pro Leafs z toho vzešla jakási pověra.

Rollins u Leafs vydržel jen jednu sezonu. Tu další, 1952/53, už začal jako Hawk. Posunul se tedy od Stanley Cupu a Veziny, které získal s nejlepším týmem v lize, k úkolu pomoci tomu nejhoršímu týmu v lize vyhrávat zápasy. Navzdory tomu, že Chicago v sezoně 1953/54 vyhrálo jen dvanáct zápasů a skončilo poslední, získal Rollins Hartovu trofej. Ve třech z oněch vyhraných zápasů neinkasoval. Jednou prohlásil, že v zápase za Chicago čelil více samostatným únikům než během tréninku v Torontu. Chytat v Chicagu pro něj bylo opravdu náročné, protože strašně nerad prohrával. Rozčilovalo ho to. Byl to ale týmový hráč. Rollins je, společně s hvězdou Brooklyn Americans „Cowboyem“ Tomem Andersonem, jediným ze dvou hokejistů, kteří vyhráli Hartovu trofej před rokem 2002 a stále nejsou v Síni slávy.

Hokejový svět je malý. Alův syn Jerry byl mým spoluhráčem v prvním profesionálním týmu, za který jsem hrál – Indianapolis Racers. Jerry byl tvrdý bek. Na tréninkovém kempu v roce 1978 mu náš trenér Pat „Whitney“ Stapleton nařídil: „Najdi si Gretzkého a tref ho, hraj na něj osobku a uvidíme, jak bude reagovat.“ A tak mě Jerry honil po celém ledě. Díky bohu, že mě nechytil. Později mi řekl: „Hele, ty ses úplně vypařil. Prostě jsi mi zmizel.“

KAPITOLA ŠESTÁ

WINGS

V historii NHL je všechno tak nějak propojeno se vším. Měl jsem to štěstí, že jsem si zahrál s hráči, kteří nastupovali v lize v padesátých a šedesátých letech, a dokonce i s Gordiem Howem, jehož kariéra začala už v letech čtyřicátých. Zahrál jsem si s hráči, kteří naskakovali na led v osmi různých dekádách. Díky trenérům, spoluhráčům i soupeřům jsem se stal družnějším a navázal vztahy se spoustou dalších lidí. Každý hráč to tak má. V poslední době se v NHL začínají objevovat synové těch, s nimiž jsem se na ledě potkával já. A to je jen jedna z cest, které svádějí naše hokejové příběhy dohromady.

Další z věcí, které nás spojují, jsou haly, ve kterých jsme hráli. Spousta těch starých „stodol“ už to má samozřejmě za sebou, ale jsem moc rád, že jsem měl možnost zahrát si aspoň jeden zápas v Olympii v Detroitu. Kdyby se NHL a WHA spojily o rok později, nikdy bych tu příležitost nedostal. Poslední zápas se v Old Red Barn, jak se jí přezdívalo, odehrál v prosinci 1979. Oilers sem přijeli jako hostující tým 7. listopadu toho roku. (Úplnou náhodou

jsme náš první domácí zápas v Edmontonu sehráli také proti Detroitu.) Málem k tomu vůbec nedošlo, ale nakonec jsem přece jen vyjel na led, který jsem si jako malý kluk tenkrát na dvorku za domem představoval. Vyrostl jsem poblíž Toronta, takže jsem viděl pár zápasů Leafs a Marlies v Maple Leaf Gardens, ale Olympii jsem poprvé spatřil až ten večer, kdy jsem tam hrál. Zahrát si na místě, o kterém jsem během svého dospívání snil, byl hodně silný zážitek. Byl to jeden z těch okamžiků mé kariéry, na které nikdy nezapomenu.

Je legrační, jak jsou vzpomínky úzce svázány s místy, kde vznikly. Pochybuji, že by kdokoli dokázal zapomenut na jedinečné trámy v Maple Leaf Gardens, slavné schody před Montreal Forum nebo portrét královny Alžběty, který visel ve staré Areně ve Winnipegu. Northlands Coliseum pro mě navždy zůstane jedinečným. Hlavně jsem ale měl to štěstí, že jsem si mohl zahrát v Olympii, kde všechny ty týmy Red Wings, o kterých jsem jako kluk snil, vyhrály všechny své Stanley Cupy. Jo a mimochodem, Wings nás v tom zápase porazili 5:3.

Kořeny Red Wings sahají až do WHL k Victoria Cougars. Jejich hráči byli přeprodáni skupině investorů z Detroitu, kteří získali licenci na jaře 1926. Victoria Cougars byli skvělým týmem. V roce 1925 vyhráli Stanley Cup a v roce 1926 podlehli ve finále Montreal Maroons.

Jejich největší hvězdou byl Frank Foyston. Když Lester a Franck Patrickové v sezoně 1915/16 přidali Seattle Metropolitans do své Pacific Coast Hockey Association (PCHA), byl Frank jedním z prvních hráčů, které chtěli získat a udělat z něj kapitána. V sezoně 1915/16, když byly Metropolitans pouhé dva roky, utkali se ve finále hraném na tři vítězné zápasy s Montreal Canadiens. Foyston dovedl

Metropolitans jako první americký tým ke Stanley Cupu. V době, kdy přišel do Detroitu, ale bylo Frankovi třicet pět let a pomalu končil kariéru.

Ve své první sezoně skončil Detroit poslední a s více než osmdesátitisícovým dluhem. Frank Calder doporučil majitelům na pozici generálního manažera a trenéra Jacka Adamse.

Jack Adams byl synem železničáře z Fort William, která je dnes součástí Thunder Bay v Ontariu. Jack byl tvrdý, fyzicky dobře vybavený hráč, který zároveň uměl dát gól. Vlastně se v sezoně 1921/22, při svém působení ve Vancouveru stal nejlepším střelcem PCHA, a když hrál v Toronto St. Pats v jednom útoku s Babem Dymem (tím, kterého Conn Smythe nechtěl v New Yorku), vedl týmové statistiky. Získal dva Stanley Cupy a kariéru ukončil poté, co v roce 1927 triumfoval s Ottawa Senators. Byl to první rok, kdy hráči dostávali prsteny pro vítěze Stanley Cupu. Ty byly vyrobeny z osmnáctikarátového zlata se čtrnácti diamanty ve tvaru písmene O. Nejvíce se ale Adams proslavil jako trenér a generální manažer. U Wings strávil pětatřicet sezon. Dnes je po něm pojmenována trofej, která se každoročně uděluje nejlepšímu trenérovi v lize.

Adams změnil tým k lepšímu. Když se ve druhé sezoně Detroitu v NHL, 1927/28, otevřel nové Olympia Stadium, přišlo na první domácí zápas více než čtrnáct tisíc diváků, aby vidělo souboj Detroit Cougars s Ottawa Senators. Detroit Times napsaly, že hokej je „fotbal, který zazáří“. V další sezoně dovedl Adams tým poprvé do play-off.

Od té doby, co Major McLaughlin porazil Jima Norrise sr. v boji o licenci pro tým v Chicagu, spolu tihle dva už nikdy nevycházeli. Vše se ještě zhoršilo, když vedení NHL McLaughlina donutilo, aby Hawks používali Chicago Stadium jako domácí arénu. Na budovu měl totiž vlastnická práva Norris. Investoval do ní v době, kdy si

myslel, že práva na klub v Chicagu získá on. McLaughlin a Norris sr. se o podmínkách pronájmu dohadovali dlouhé roky.

Norris sr. byl poměrně známou osobností. Přátelé mu říkali „Big Jim“, protože jeho syn měl stejné jméno jako on. Díky parníkům na Velkých jezerech a úspěšné firmě obchodující s obilím vydělal Norris miliony. A protože chtěl mít svůj tým NHL, koupil společně s detroitským Olympia Stadium také Cougars (ze kterých se mezitím stali Falcons) a podle loga Montrealského atletického klubu, jehož amatérský hokejový tým vyhrál první dva Stanley Cupy, přejmenoval tým na Red Wings. Zaplatil jejich dluhy a investoval do nákupu hráčů, rozvoje farmářského týmu a také skautingu. Zároveň v klubu ponechal Jacka Adamse.

První rok byl Adams uvázaný na hodně krátkém řetězu, v neustálém strachu ze ztráty zaměstnání. Po každém zápase musel volat Norrisovi a podávat mu zprávu o tom, co se dělo. V dalším roce pak Norris údajně Adamsovu smlouvu zničil a uzavřel s ním ústní dohodu, že ho až do odvolání ponechá ve zkušební době. Jeho zkušební doba trvala devětadvacet sezon, až do roku 1962.

Jack byl paličatý. Red Kelly mi vyprávěl, že Adams vždycky přišel do šatny a stoupl si přímo před hráče, kterého káral. Měl „holubí prsty“, takže si musel dávat pozor, aby nezakopl. Každý kouč si vždycky v týmu našel hráče, na kterého si zasedl, a to jen proto, aby získal pozornost. Na začátku padesátých let byl jedním z těch hráčů, po kterých se Adams v Detroitu rád vozil, Benny Woit.

Adams sedával přímo za střídačkou. Někdy se mu brýle zamlžily tak, že ani neviděl, kdo je na ledě. Vždycky chtěl, aby jeden obránce

* Metatarsus varus – vrozená vada, při které je chodidlo stočeno všemi prsty dovnitř. Nemá český výraz. Pozn. překl.

zůstával za všech okolností vzadu před brankou, a pokud se tenhle bek pohnul ze své pozice, Adams na něj po zápase ječel. Vždycky tak nějak předpokládal, že to byl Voit. Samozřejmě že se často mýlil, ale Voit se nikdy neozval. Prostě to tak bral.

Adams se po něm vozil tolik, až Voit při jednom zápase vlétl po druhé třetině do kabiny, aby tam byl dřív než Adams a vzal si pomeranč. Slupky nechal padat přímo pod sebe, před místo, kde seděl.

Adams vešel celý rozlícený, naběhl přímo k Voitovi a začal na něj rvát, jenže jak pochodoval kolem něj, začaly mu najednou na slupkách podklouzávat nohy a téměř upadl. Rozhodilo ho to tak, že úplně zapomněl, proč křičel a vyřítit se z kabiny ven.

Voit a Red Kelly spolu hrávali v obraně. Voit byl silný a poměrně dobrý ve hře do těla, ale rozhodně to nebyl ten nejlepší bruslař na světě. Red si zase rád hrál s pukem, takže mu Voit čistil cestu. Chemie mezi nimi parádně fungovala. Red vyhrál osm Stanley Cupů – čtyři s Wings a čtyři s Leafs.

Bill Quackenbush byl velký a veselý chlapík, který si rád povídal a prozpěvoval si. Pomáhal mladým obráncům, jako byl Red Kelly, který se toho od něj během svého prvního roku hodně naučil. Quackenbush skvěle ovládal komunikaci. Řval třeba: „Máš ho, Rede!“ Obránci to dělají dodneška. Jeden hráč zakřičí: „Mám!“ Což znamená: „S tím se nemusíte dělat starosti, věnujte se svému hráči.“ Když jste nerozhodní, má soupeř dost času a prostoru vás rozebrat. Klíčem ke všemu je komunikace. Musíte spolu mluvit.

Quackenbush si to v play-off u Jacka Adamse zavařil. V roce 1949 Toronto Maple Leafs jako první tým v historii NHL získali třetí Stanley Cup v řadě a druhý rok za sebou porazili Detroit čtyři nula na zápasy. V posledním zápase Leafs přestříleli Wings 31:15 a Adams šílel. Ottawa Citizen o Detroitu napsal, že měl „nohy jako z olova“. Adams kolem sebe mával novinami a hledal, na koho by svalil vinu.

O něco později, když zjistil, že byl Bill Quackenbush den před zápasem na golfu, vyměnil ho před začátkem další sezony do Bostonu.

Tommy Ivan trénoval Detroit mezi lety 1947 a 1954 a působil jako nárazník mezi Adamsem a hráči. Byl to malý človíček, měřil jen 168 centimetrů, a dobře se oblékal. Nerad na hráče řval. Jednal s nimi s respektem.

Jednou z prvních věcí, které Ivan udělal, bylo, že postavil Sida Abela do středu útoku mezi devatenáctiletého Gordieho Howe a dvaadvacetiletého Teda Lindseyho. Říkali jim „production line“. Abel byl zkušeným hráčem, jenže jeho křídla byla nejlepšími přáteli na ledě i mimo něj a měla tendenci hledat jeden druhého a na svého centra zapomínat. Když byl Abel volný a nepřihráli mu, zavolal na ně a seřval je. A oni poslouchali. Nakonec je přiměl zvyknout si a začlenit ho do hry.

V roce 1952 byl Abel prodán do Chicaga a nahradil ho Alex Delvecchio. V té době už byli Gordie a Ted zkušenými hráči: nepotřebovali tedy poslouchat dvacetiletého studenta druhého ročníku univerzity a vrátili se zpátky k přihrávání jeden druhému. To je důvod, proč mají Howe a Lindsay ve statistikách často o dvacet až čtyřicet bodů víc než Delvecchio.

Ted Lindsay byl jedním z nejlepších hráčů Wings, kteří kdy hráli hokej. Společně s Adamsem jako generálním manažerem byl Lindsay jedním z klíčových faktorů, které přivedly Detroit ke čtyřem Stanley Cupům (1950, 1952, 1954 a 1955). V polovině padesátých let se Lindsay stal nejproduktivnějším levým křídlem v historii NHL. Byl to tvrďák a soupeři se ho báli. Lindsay říkával, že v rohu kluziště člověk vždycky narazí pouze na skutečné muže, nikdy na vystrašená kuřátka. Na hlavě měl sedm set stehů, které to potvrdzovaly.

Lindsay si dovolil na každého – včetně svého šéfa. A těžila z toho celá liga. Na začátku této knihy jsem zmiňoval, že bych chtěl